

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előzetési díj:
 Egész évre 20 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
 Szerkesztő és kiadó: **Forster Géza** az OMGE. igazgatója.
 Feltétele szerkesztő: **Malinay Zoltán** az OMGE. szerkesztő-ülése.
 Társasági-kezelő: **Buday Barna** az OMGE. titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.

Kériratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

Lapunk megszerezhető:

1. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesületbe való belépés által, mi a tagsági nyilatkozatnak aláírása és az egyesülethez (Budapest, IX., Üllői-út 25., I. em.) való küldése által történik. Egyesületi tagok a lapot évi tagdíjuk (20 K.) fejében ingyen kapják.

2. Előfizetés utján előzetési ár:
 egész évre 20 korona
 félévre . . . 10   "
 negyedévre 5   "

Az előfizetési összegnek a „Köztelek” kiadóhivatalához (Budapest, IX. ker., Üllői-út 25. földszint) küldendő.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Ülésnapok a Közteleken.

1900. jan. 21. d. u. 3 ó. Országos Gépész-egyesület közgyűlése.
 1900. január hó 31. d. u. 4. ó. OMGE. tanácsülése.
 1900. jan. 31. d. u. 4. ó. OMGE. igazgató-választmányi ülése.

Meghívó

az

Országos Magyar Gazdasági Egyesület
igazgató-választmányának
 1900. január hó 31-én (szerdán) d. u. 4^{1/2} órákor a „Közteleken” tartandó ülésére.

Fő tárgyak:

1. Mult illés jegyzőkönyvének bemutatása.
 2. Két hitelesítő tag kiküldése.

3. Meghalt és kilépett tagok bejelentése.
4. Új tagok felvétele.
5. Tagsági ügyek
6. Tagsági hátralékok törlése.
7. Egy-egy tag kiküldése a Gazdák Biztosító Szövetkezete igazgatósága és felügyelő-bizottságába.
8. Gazdák Biztosító Szövetkezetének kérelmei.
9. Csáky Petronella-féle ösztöndíjakra kijelölések.
10. Köztelek ujjaépítése tárgyban tett felterjesztése a pénzügyminiszter válasza.
11. Díjugratás ügye.
12. Gépiskerületi állomás ügye.
13. Ugron Zoltán beadványa: burgonyavetőmag kedvezményes szállításának kieszközlése tárgyban.
14. Magközvetítő-osztály üzletszabályzatának bemutatása.

Tudomásul vevendők:

Földművelésügyi miniszter: a gyümölcsfa-tenyésztéssel foglalkozó s jutalomban részesült tanítók névsorát közli.

Földművelésügyi miniszter: eserebogarak irtására vonatkozó utmutatást küldi.
 Budapest, 1900. január hó 15.

Forster Géza s. k.
 igazgató.

Czukkorréptermezéstei előadás.

A folyó hóban megtartani tervezett czukkorréptermezéstei előadási ciklusra eddig oly kevesen jelenkeztek, hogy ezek kedvéért az előadást megtartani nem lehet, felkértem ezért az érdeklődőket, hogy részvételi szándékukat f. hó 20-ig az OMGE. titkárságával okvetlenül tudatni sziveskedjenek, hogy az előadás meg vagy nem tartása iránt véglegesen intézkedni lehessen.

Az előadási sorozat részletes programja lapunk mult számában volt közölve.

Forster Géza, igazgató.

XVII. tenyészállatvásár.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület a nagyméltóságú földművelésügyi miniszter támogatásával a f. évi márczius hó 11. és 12-ik napjain tartja meg díjazással egybekötött XVII. tenyészállatvásárját, a budapesti *Tattersall r.-társaság* istállójában (Külső-Kerepesi-ut), keleti pályaudvarral szemben.

A tenyészállatvásárra hozható: *szarvasmarha juh és sertés*. A vásárral kapcsolatosan gépkiallítás, műtrágya és abrak-takaromány kiállítás is fog rendezetni. A vásár tervezetét és bejelentési iverket a rendező-bizottság az ismertebb tenyészítőknek és gépgyárosoknak a napokban fogja szétküldeni.

Minden a tenyészállatvásárra és gépkiallításra vonatkozó felvilágosítással s bejelentési iverkek készségezen szolgál az OMGE. titkári hivatala (Budapest, Köztelek).

A XVII. tenyészállatvásár rendező-bizottsága.

Tenyészállatvásár rendező-bizott. ságának ülése.

(1900. január hó 16.)

Jelen voltak: Mádí Kovács László elnöklettel alatt: Forster Géza, *Küszler* Henrik, dr. *Rido* István, *Reiner* Gusztáv, *Rouse* Henrik, dr. *Rodiczy* Jenő és *Jezsenszky* Pál mint előad.

Előadói ismereteli a tenyészállatvásárok mult évi eredményét és az állattenyésztési szakosztálynak a vásárokat fertentani javasol

Tavaszi VETŐMAG szükségletünk

beszerzése végett forduljunk a

Magyar Mezőgazdák Szövetkezetéhez, Budapest, V. ker., Alkotmány u. 31.

állapotját, mire a bizottság a tenyészállatvaskor további fenntartását — de azért, hogy az utolsó években bizonyos mérvű visszaesés tapasztalható — szükségesnek mondotta ki, annyival inkább, mert állattenyésztésünk örvéde és fejlődése hovatovább rágósabbra teszi, hogy értékes tenyészanyagban feleslegünk lesz, melyet a külföldnek is hozzáférhetővé tenni igyekeznünk kell, amire a székesfehérvári rendszeresen rendezendő tenyészállatvásárokat hívva megfelelő eszközök szolgálnak.

Dr. Rodiczky Jenő kifejti, hogy a tenyészállatvaskor fenntartásá külföldön indokoltabb az az állomány, melynek a hazai állomány megfelelő minőségű tenyészanyag beszerezésére, miután a tengerentúli juhtenyésztés jelentékenny hanyatlás következtében ennek a tenyészési ágának főkivárási feltételül kívánatos és idősebb s ennek üzését a folyton emelkedő gyapjárak is igen hasznosíthatóvá fogják tenni. A kerület tenyészjuthok iránt úgy találunk, mint külföldön igen jelentékeny, mert is ezek előnyös értékesítésére a tenyészállatvásáron igen jó alkalom fog kínálkozni.

Kivánatosnak tartja, hogy intézkedések fölvéve s a nagyobb juhtenyésztőkhoz, hogy jelenekben elég szánu állattal vegyenek részt az idei vásáron, a legjobb kiltások lévén ezek értékesítésére s célzatosan feladó, hogy szőlőtelepnek fel a tenyészanyagot vásárolni szándékozó törzstőlök is, hogy szükségletüket a bizottságtal előre tudassák.

Forster Géza hozzájárul előtte szóló javaslatához, minek kiegészítésül proponálja, hogy miután észszerűen az erdélyi jellegű szarvasmarha iránt is állandón fokozódik az érdeklődés, hivatásos felügyelőnek az ismertebb tenyészők figyelmé köztveten s ezek keréneket fel, hogy a vásáron ily tenyészanyag rész vegyenek.

A bizottság magáévá teszi a felvetett indítványokat s elhatározza, hogy a jelzettek a tenyészők figyelmé a „Közledek” útján s a székföldön vásári tervezetben is fölhasználják.

Ezek után a bizottság az ezidőt tenyészállatvárat megtartandó határéjéért március hó 11 és 12. napjaira, a bejelentési határhoz február hó 20-ára tűzi ki.

Elhatározza, hogy a földművelésügyi miniszterül 6000 korona adományozást fogja kérni tszteleldjakra s hogy a miniszter felkeri, hogy a tenyészállatvásáron a köztenyészési céljaira nagyobb számu tenyészállatokat vásároltasson az állattenyésztési felügyelőségek útján.

TÁRCZA.

Szerelmes csóka.

Az állatok érzelmi életében a szerelem nem éppen olyan fontos szerepe van, mint mi közönlünk. Csakohogy ott a meszajalások még gyakoribbak. Náunk valóságos szenzációszámba mennek a Ró Janszi féle esetek. Hát ahhoz aztán mi szönlünk, mikor egy tengeri nyul béleszeret egy gáscrakcsókát! Pedig nagyon jól emlékeztetemben van egy ilyen história.

Az állatvilágban nagyon sok érzelmi tövedessé találkozunk, ami fölötté érdekes. Érdekes azért, mert az állatok érzelmi megnyilatkozásában látszólag az ösztönös érvényesül, amely a széleszerűen öntudatlanul is megéri. A neml fejlődés és az anyai szeretet az állatnál csakugyan csupa széleszerű és idáj megnyugodásban abban, hogy ezen az egyed és a faj érdekében szükséges érzelmeknek az ösztön volt a rugója. De mit szönlünk ahhoz, mikor a tengeri nyul a gáscrakcsó karjai közé veti magát?

Mit szönlünk ahhoz, mikor ilyen és más széleszerűen, böhözható való fríg jón létre köztöttük? Ez csak nem az ösztön munkája volt! Itt már a megkösz hatott közre épp úgy, amihogy köztöttük is a megkösz fej-

sz. Ez utóbbi kérdésnél sajnálatosan konstaltatta a bizottság, hogy bár az előző vásárokat alkalmasul is feliralták kérelmeket a miniszteriumnál a köztenyészés részére leendő beszerzés s bár ezt a miniszter kiltátsába is helyezte, mégis az állam — egy-két darabid éllétkint — nem vásárolt, holott a bizottság és jury meggyelvése szerint megfelelő anyag r-nelkezően állott. Az okokat, melyek az állattenyészési felügyelőséget ezen ridog magyarországi elfoglalására késztették, a bizottság kutatói nem tartja feladandának, de ezt neml sajnálatosabbnak tartja, mert a szabad forgó tenyészállatvaskor fenntartása és prosperitása csak biztosításra országos érdeket s a jövedelmét való támogatásra méltón várható az államtól, miert is a bizottság a tapasztalt tényekre a miniszter figyelmét felhívni határozza el azzal, hogy a főtávoiban rendezett tenyészállatvásárokat körök a djakra adományozandó összegek kivül, a kormány állatok bevásárlására is előmozdítani és biztosítani kezveskedjék.

A bizottság végtül a jury ülésalkitását és a bíraltai eljárás módosítását is szükségesnek tartja, a mire névze végérvényesen a legközebb tartandó ülésen fog határozni.

Az általános vámtárika reviziója kitésbőben.

Ira: Gróf Dessewffy Aurel.

Pallansa, 1900. jan. 15.

A kiegyezési törvények újv napjával életbe léptettek. Még nem egészen bizonyos ugyan, nem fognak-e egy vagy más tekintetben módosulást szenvedni az ausztriai törvényhozás részéről, de tegyük fel, hogy nem fognak és ez esetben, hogy az eddigi megállapodások meghozandják-e a tölök várt eredményeket, ezirányban igen sok függ a két kormánytól és a megállapodások jóakaratu végrehajtásától. Az ezek által eredményezendő alakulásokat csak azok hatásában fogjuk — egy bizonyos idő mulva — megítélhetni.

A vámszövegség mintegy kompromisszum, mindkét szerződés fél kölcsönös prosperálásának lehetőségére van alapítva; annak nem jöhözimül interpretációja és végrehajtása azonban az egész vicziálhatja, míg a megállapodások jöhözimül keresztülvele adja meg ennek igazi szankcióját. A kereskedelmi szerződések-ből reánk háralom károsodások, kormányunkat azon, szerintem helyes álláspont elfoglalására indították, melyet törvényhozásunk is helybenhagyott, hogy a vámszövegség ugyanabban az időpontban utjátandó meg Ausztrával, midőn a leg-több küllállammal ma még fennálló kereskedelmi szerződések 1902-ben lejárnak. Hogy az összes irányadó tényezők ezen álláspontot foglalták fel, a közvélemény ezen irányításában, az OMGE-nek is van el nem vitatható érdeme, mivel ezen nézet ott lett a nyilvánosság előtt legelőször felemelítve, megvitatta és az országgyűléshez intézett feliratban kifejtve. Addig is, míg az új megállapodások hatását: ugyint az örési engedély előlérésének, az átutalási eljárás eredményeinek, a bélyegtervény módosításának, az állategészségügyi egyezmény alkalmazásának eredményeit a gyakorlatban is tapasztalni foghatjuk, a kormány első és legközelebbi feladata, az általános autonóm vámtárika reviziója, illetve annak az ausztriai kormányval való egyetértő megállapítása.

Ezen munkálat, mint a napilapokban olvassuk, most legközelebb fog megkezdeni, előmunkálata pedig: az anyaggyűjtés az illető szakminiszterek által, immár megindított.

Tehát egy grádussal feljebb. Most már kizárólag az asszonybolonditásra ada magát. Besettenkedett a szomszédok konyháinak közölsébe s koldokosálóni kezdett, mint a koldó, mikor veszélyben látja övét. Gadszasszony, szölgőldös siettek ki az alrnagbokra, a házni több az enlat hatámba kerített valamit jöngösögt s szerényen elalbat vele. Ezért aztán dődelgették, kenyéztették, igazí kenvedence lett az asszonyoknak. Hozsine, mikor olyan kedves tudót bolonditani.

Persze Hanzinál, mint igazi világnál, csakabam bekövetkezett az idő, amikor a legterméketebb szakkendő ölése sem izgatja több a Ránót az asszonyoktól. A tökélyjütsre ada fejtül. E téren szerény igényei voltak. Egy asszony, hogy egy kicsizölt töltek sem volt megvetés tárgya előtte, szorgalmasan elpodostt mindent, ami csillogott. Ezért irigykéden kezdtek rá és üldöztek. Beültta, hogy a tökélyjütsé haláltan feladat s az anyanyelv által ki nem elégtelt lelkét elégtük hangulat szálolta meg. Egy este a Hanzit kallitják őrsen találták. Távaszi este volt. Az orgona virágy szédítő illatot gerjesztettek s a békák egymással versenyeznek kuruyítottak. Itt kezdődik a Hanzit regénye, a mely méltón hozzá, rövid, de szenzációsz volt.

Reggel aztán megtalálták Hanzit egy

leszt ki sok olyan érzelmek, amelyek az emberlél k kívántságos adományú ihletéből magyarázhatnak.

Hanem hát né okoskodjunk. Egy szerelmes csókaról van szó ezuntal. Hogy szerelmes volt-e csóka vagy sem, azt én nem tudom, de kezességét amellett Hencz László ír, aki alábbi megfigyelését közölni szives volt.

A szöbänforgó csótát, aki egyszerűen Hanzinak nevezünk, még fiók korában kapta ajándékba egy főerdész. A házipné az gyermeköltszöng megserzette, felnevelte. Apóknak: annak legemvezetésével emleket köző tar-tózik, hogy mélyre érdeklődést áruit el a baromfikat iránt. Ha tehetné, az első csimé-tek, meg ruczákkal szivesen szóba állott s a szemeket szépen kivagdosá. Hja, hiába, sok szemek az a végzete, hogy szépen ragyognak!

Ezekbe a szemekbe nagyon beleszeretett a Hanzit. Drága ékszeresek, sok tulkyma keservesen megpirasztá azokat. Később a galamb-fiókok is figyelmé érdéltatta. Azoknak szép, vörös, ragyogású szemek vannak. Hanem a galambok azt mondoták: hóbó őrül, hogy nem passzáltoz. A mi társadalmunkban nincsenek vődelének, mert mi szereljük egymást: mi erősek vagyunk. Azzal öszveszerődtek s a szárnyakkal pofoncsapották a Hanzit, hogy a mindannyiszor csufosan menekülni volt kénytelen.

Ezen alkalommal a legutóbb annyira kiélestedt érdekek harcaza újból meg fog indulni és ha lehetséges, megkíséreltetik ezen sokban ellentétes érdekek kiegyenlítése is. Ennek a kiegyenlítésnek a lehetőségében nekünk, a vámszövetség híveinek, bízunk kell, mivel mi a közgazdasági rohamos átalakulásokat, fejlődési helyzetünkre való tekintettel, az éres rázkódások mellözése miatt is kerülni czélszerűbbnek tartjuk, de ehhez az érdekek nagy láncozolata is fűződven, közgazdaságunk jövőbeni alakulása ezen kiegyenlítési processzusban kell, hogy alapvetőleg megoldást találjon.

A vámszövetség a forma, a külalak; de a lényeg a vámtarifában, a megkövetelt kereskedelmi szerződéseken leszen lefektetve. Eddigélő az iparilag sokkal fejlettebb Ausztria ezekben a legmészebb menő védelmet találta, az idegen ipartermények versenyt sikerrel tudta felvenni, hazánkban ipartermény a legkényelmesebb piacra találta, melyet hosszú időn át meg is szoktak. Ezzel szemben a magyar nyerstermények, sajnos, ugyanazt a viszonyossági állapotot Ausztriában nem találták fel, mert még ott is az idegen államok nyersterményével kellett versenyezniük. Habár nem állított azt, hogy nyersterményeink oroszlanrése nem Ausztriában lett elhelyezve, de tény az, hogy Ausztriában megvolt az ellentétes irányzat, az idegen nyersterményeknek bebocsátásával a magyar eredetű terményeknek versenyt támasztani.

A viszonyosság csak egy lehet tehát

kendergasa öreg tyuk kebelén. És etől fogva Hanzi a vén tojónak elválaszthatatlan lett. Hogyan kezdődött ez a sajátságos viszony, arra nem terjedt ki a megfigyelés. Talán apró apró cselekedetek esték meg az, télen egy szerző jött, mint az áradat. Annyi bizonyos, hogy a Hanzi viselkedésében a szerelemnek minden tünetét fel lehetett fedezni. A világrét nem töltötte másutt az éjt, mint a kendergasa tyuk mellett. Meghúzódott mellette az élő rudon, s minden más szárnys jószágot elűzött onnan. Elmézőt ott nagy bölgőgán s végre a baromfiudvar leglátalább eszébe előtt sem maradtathat titok, hogy Hanzi szerelmes. Senki emberia nem próbált légyen a tyukhoz nyulni, mert a Hanzi kegyetlen harczgyárral ugyan nekí támadt a merőnyő szemeinek.

Az öreg tyuknak egy látszótt, jól esett a legkedvesebb. Vána-nána kedves hang tört elő torkából, mintha gyenge, kényeskedő ellentállás között ezt mondána: ugyan te kis bolondom, mire való már ez? Egyébként a főrtőt elfogadta. Tökéletes női karakter volt, engedett magával történni.

Itt véget ér a megfigyelés. A Hanzi viharos pályájának csakugyan ez a mozzanata a legérdekesebb. Tegyük fel, hogy a Hanzi kebelében rövidesen új tiégek gyuladnak fel s a cserbenhagyott kendergasa gyufafüladottivott. Ez már a naplópok újdonságrovatába való,

a valódi és a vámszövetség szellemében lévőnek csak akkor tekinthető, ha az jóhiszeműleg végre is hajtatjuk, de ha a külállamok nyersterményei Ausztria részéről kedvezményekben részesülének és az ausztriai piac lisztünk, borunk, állataink számára a jövőben nem biztosították, ugya viszonyosság alapelve nézetem szerint már sértve van.

A vámszövetség hívei teljes joggal formálhatják ezen kívánalmakat, mivel sajnosan kellett tapasztalunk, hogy az utolsó tíz évben nem egyszer diadalmaszkodott az ellentétes áramlat s hiányzott a jóhiszeműség a vámszövetség szellemének megfelelő végrehajlásában. Ennek árát pedig a magyar termelés fizeti meg. Azt is a tapasztalás igazolta be, hogy azon kereskedelmi szerződések, melyek a külállamokkal való forgalomban, reánk nézve a legfontosabbak, a magyar érdekeknek nem megfelelőleg köttetnek s ezen külállamoknak kompenzációk nagyobb részben mindig a mi ruvásunkra adtak, sok esetben még a nélkül is, hogy a vámszövetségben a másik fél: Ausztria iparos érdeke élvezte volna annak előnyét, saját czikkeinek a külföldön való kedvezőbb értékesítésével. Mindez a mi vámpolitikánk gyarlóságára mutat.

A ki figyelemmel kísérte ezen viszonyokat, azt is tapasztalhatta, hogy az Ausztria által, az utolsó tíz évben követelt vasuti tarifa politika sem kezeletett több ízben a vámszövetség szellemének megfelelő módon, a mint ezt például az orosz eredetű gabonák szállítási dij-

A mi számunkra ebből a kalandból az a fogas kérdés maradt vissza: miért volt Hanzi a kendergasa szerelmes? Mert ez nem oly könnyesen elintézhető szerelmi akta.

A megközelítés meg nem magyarázza meg minden. Hiszen miért nem a gazdaszonybát lett Hanzi szerelmes, akit jobban meg szokhatott. S miért nem főrtőt a komondor a pulykakással, habár együtt nőttek is fel? It bizonyára a tyuknak valamely külső tulajdonsága sodorta Hanzit ebbe az érzelmi tévedésbe. Mi volt ez a külső tulajdonság? A tenget, a szia, a hang, az illat? Mi határozta az illat színyára erre a rövid eszű, kapzsi madárkára, hogy odasód, hű szeretetre gyulassza szívét? En az illat és a színre gyánakson. Nem lehetne-e ezeknek az ingerelő sajátságoknak a felhasználásával tetszés szerint hatni az állatok érzelmi körére? Nem rejlik-e ebben a titokban valamely hatalmas eszköz az állatok fölött annyira, hogy az állatoknak hi olyan lángoskák, amelyek nagy emberi problema vének egy kis világgalgot.

Ime, ezek a kérdések toladónak elő a szerelmes Hanzi történetéből, tanúsággal annak, hogy a természet legegyszerűbb jelenségeinek megismerése kedvben is gyuladhatnak hi olyan lángoskák, amelyek nagy emberi problema vének egy kis világgalgot.

B. B.

jainak leszállítása, vagy a Balkán államok állatainak kedvezményes tarifák (refakciók) nyujtása (Duna gőzhajózási társulat is) igazolják. Ehhez hasonló sérelmünk a magyar gabonára vetelt tiroli gabonavám és a dalmát kikötőkben a gabonavám elengedése, vagy pedig Ausztriával való állatforgalomban azon mesterségesen felidézett forgalmi akadályok, melyek sok esetben a borfőrés színezetével bírtak. Ezen elbánás, akkor, amikor a vámtarifai alacsonyabb gabonabor- és állati vámjai bennünk úgy is károsítottak, a mi helyzetünket csak még súlyosbították.

Távol legyen tőlem a gyanúsítás, de a legközelebbi jövőnek a megintgott bizalmat helyre kell állítania és be kell igazolnia azt, hogy a monarchia kormányha között létrejött megállapodások a jövőben jóhiszeműleg végre is fognak hajtatni.

Egy reánk nézve nagy horderővel bíró további kérdés a viszonyosság elvének alkalmazása oly értékpapirokra és záloglevelekre nézve, s melyekre nézve most hasonlóképp függőben van, hogy vajjon a magyar értékpapir visszanyerik-e Ausztriában azon piacot, melyet ott előbb élveztek? Az ausztriai takarékpénztárak kormányrendelettel elláttak a magyar értékpapirok és záloglevelek vásárlásától, továbbá a két év előtt életbe lépett Rentensteuer az osztrák töképezéseket, kik magyar értékpapirokkal bírtak, arra készítette, hogy magyar értékpapirjakt eladják, mivel a hasonló osztrák értékpapirok és záloglevelek az adózás tekintetében a Rentensteuer rendelkezési szerint kedvezőbb elbánásban részesülnek, ami egy tökézegény országban, mint mi vagyunk, melynek még sok idegen tőkére leszen szüksége, szintén nem csekély fontossággal bír. A viszonyosság elvénél fogva tehát ezen kérdésben is az előbbi állapot visszaállítandó.

Az autonom vámtarifarevizioja tehát most legközelebb az első nagy feladat, hogy a gazdasági érdekek kiegyenlítése által a monarchiában a jövő közgazdaságának új alapjai megvettessenek, de halaszthatatlan, hogy ezzel egyidejűleg az általam felmentett kérdések is megoldaszanak.

De mivel az autonom vámtarifa csak akkor és ott szokott életbe lépni, amikor a kereskedelmi szerződések megköteése az illető külállammal lehetetlenül vált — az autonom vámtarifának kevesebb a gyakorlati fontossága — mert mit használ, ha azután a megköteett ke-

reskedelmi szerződésben az autonóm vámtarifa alapvető irányzata mellőztetik és magasabb politikai okoknál fogva a parlamenten keresztülhatják a szerződés, még ha nem is egyezik az autonóm tarifa irányzatával, miért is a fő, amit most kívánunk kell az, hogy a két kormány az alapvető években állapodjék meg, melyek a vámtarifában épp úgy, mint a kereskedelmi szerződésekben a jövőben alkalmaztatni fognak és ezen alapvető alapelvekhez kormányunk azután változhatatlannal ragaszkodjék és ne engedjen asokon később sem csorbát ejteni.

Hogy ezen tételt felállítani sokkal könnyebb, mint követni, az nem szenved semmi kétséget. Minden kereskedelmi szerződés, a do ut des elvén alapszik — tehát az illető külföld, melyely szerződni kívánunk, saját terményeire is kedvezményeket kíván, míg viszont a monarchia hasonlólag ugyanazon szempontokat kívánja a kereskedelmi szerződés megkötésekor érvényesíteni. Már most, hogy ez elérhető legyen, ez minden államban egy fölötté nehéz feladat, különösen midőn csak a legközelebbi 2 évben fog a közép-európai vámpolitika irányzata is ösmeressé válni, mert különbözők az egyes termelősztyályok érdekei és kell, hogy utóljára is azok helyes mérlegelésének eredménye képezze a döntő szempontot; de két-szerle nehéz feladat ez monarchiánkban, hol az egyes termelősztyályok harcán kívül még a monarchia két fele között is, a közgazdasági érdekek sok tekintetben ellentétes és az utolsó években majdnem ellenségesé vált. Az egyik fél vagyonsabb s inkább az iparos érdekeknek hódol, a másiknak főgerinczét a mezőgazdasági képezi és annak az utolsó években a kereskedelmi szerződésekben érdekei mellőztettek és hátrébe szorultak, méltányos tehát, hogy ez a jövőben ne így legyen.

A most küszöbön lévő munkálata azon okból tekintünk aggodalommal, mert erre sajnos a multak tapasztalatai, nekünk jogot adnak. Van-e vámpolitikánkban a mezőgazdaság érdekeit illetőleg az érdekek a legkisebb nyoma, vagy logika, vagy rendszeresség? Akár a buzaavómat és egyéb gabonavómatok tekintjük, az egyes szerződésekben (például buzaavómat Németország felé per 100 kiló 2-10 ft papírban, Oroszország és Romániából buzaavómat 1-80 ft, Szerbiából 90 krajczár) akár az állatok és állati termények különböző vámtételeit, akár a szőlő, gyümölcs, zöldség, bor egyes tételeit nézzük,

ugyanarra a konkluzióra kell jönnünk. Már maga a háromféle gabonavómat oly anomália, mely sehol más államban elő nem fordul, mert ha az egy bizonyos magasságban meg van állapítva, attól többé sehol eltérés elő nem fordul.

A monarchiában pedig, mint láttuk most, 3-féle gabonavómat létezik. Hasonlólag a többi mezőgazdasági cikkkeknél és terményeknél is hátrányt szenvedünk, példa reá különösen az olasz borvómat tétele. És ha akármily fontosabb kereskedelmi szerződést vizsgálunk, azt találjuk, hogy a mezőgazdasági termelési cikkkei képeztek a kompenzációk tárgyát.

Ez így a jövőben, legalább reménylenni merem, nem lesz lehetséges. Erre magyar parlament talán még sem fog akadni. Így tönkre kellene mennünk Magyarországon s a meglevő terhek elviselni nem bíránk. Ezt a vámszövetéség minden híve be kell, hogy ismerje! Mindenki tapasztalhatta, hogy a mezőgazdasági cikkkei árai az utolsó 20 évben, a nagyobb verseny, könnyebb közlekedési eszközök és az intenzívebb termelés folytán általános hanyatlottak; azon védelmet tehát, melyet a jövő vámpolitikájában kívánunk kell, nem jótalanul követhetjük. Hiszen egész Európában, az utolsó időben általánosan tapasztalható irányzat általánosan elismerteti, hogy a mezőgazdasági termeléssel foglalkozók osztálya van a legválságosabb helyzetben és annak védelme és segítése állami feladatot képez, nálunk pedig hol ez a nemzeti vagyonnak fő gerinczét képezi, ennek a jövőbeni feladása oly megbecsülhetetlen eljárás lenne, mely okvetlenül megbosszulná magát.

Már most is találkozunk minduntalan azon váddal, hogy máris az agrárius irány túlsulya teszi tönkre a malomipart, ha azonban az idegen gabonáknak a vámpolitika következtében történő beözönlését pártatlanul tekintjük és a szabadraktári intézmény folytán, az azokban felhalmozott idegen gabonákéteket látjuk, a mi a buzaárakra mindég nyomást gyakorol, ezen vádat alaposnak nem fogadhatjuk el. Mert még a közép termési években sem érthette el az említett körülmények miatt a buzaár azt a magasságot, melyet a gabonavómat — mivel csak ily években érvényesülhet — előidézhetett volna, mikor pedig a monarchiában, a buza termése a középszerűn áll maradt, akkor az őrlési engedély czime alatt Szerbiából importált buza — mert Romániából akkor buza-behozatal a gyenge termés miatt nem

volt — és a szabadraktárakban felhalmozott készletek nyomták le a buzaárakat.

Az őrlési engedély eltörlésének hatása a lisztiparra és közvetve a buzaárak alakulására, nézetem szerint elsem bírálható, míg a monarchiában háromféle buzaavómat áll fenn s a meddig a szabadraktárak és a vámbitelezés mostani formája létezik. Abban nincs vesztélyeltetés, hogy finomabb fajtájú lisztnek, a vámkülföldön való elhelyezése, az általános érdekek szempontjából a jövőben is kívánatos, mert ez monarchiában el nem helyezhető, ha pedig nem kerül kivételre, akkor nagy nyomást a beföldön gyakorolna egy liszt-, mint a buzaárakra is.

Még mielőtt a vámtarifa revíziója megtörténik, főfontosságú tehát, hogy ezen kérdésben, a két fél kormányja valamely megállapodásra jusson, ösmerített legyen, hogy a jövőben a monarchia mindkét felében ez az ügyek miként fognak szabályoztatni? Ha ösmeretes lesz, hogy minő egyféle buzaavómat van kontemplálya, mely az importáló államokkal kötendő kereskedelmi szerződésekben egyöntetűleg fog megállapítatni, lesz-e szabadraktár a jövőben és a gabona vámbitelezésé eddigi rendszere fentartatik-e továbbra is, vagy sem? csak akkor lehet végleg állást foglalni, hogy a malomtermények kivételének előmozdítása prémiumok után, vagy a Franciaországban divó rendszer életbeléptetése által lenne-e czélyszerű?

A malomipar az őrlési engedély eltörlése óta kényelmetlenül érzi magát, mert a körübelül 2 millió q. finomabb lisztjének kivételével, melyeddig a vámkülföldön lett elhelyezve, bizonytalanságban van, mihez még az amerikai verseny érzékenyebb hatása is járul, pedig a buzaáraink most magasaknak nem tekinthetők.

A malomipart kormányunk hosszú ideig eddelgette, most, hogy csak az őrlési engedélytől esik el, javszékkel és nehezen tudja magát az új helyzetbe beletálatni. Én azonban reményem, hogy lisztiparunk a jövőben is prosperálni fog és hogy a vámkülföldön fenn fogják tudni tartani összekötéseiket a jövőben is, mert ez is egy általános közérdeki dolog.

Eszmefutataimat az alkalommal bevégzem. Soraim czélja volt azon nem csekély nehézségekre reámutatni, melyek most kormányunk vállára nehezdednek, ezen kérdések kedvező megoldására, a különböző érdekeknek mérlegelése mel-

lett az országra nézve a legidősebbet és leghasznosabbat megtalálni, ezen kérdésekben elvi alapvető határozatokkal hozni és az osztrák kormánytól azután megegyezésre jutni; amit kormányunk az országra főfontosságú eminens érdeknek tekint, attól azonban nem tártani és nem engedni többé semmi körülmények között sem, ezt mint változatlan alapot a jövő alakulásában marandandónak tekinteni, bármiként is legyenek a változó kormányok, kikkel meg esetleg tárgyalnia kell, ez az, mit szerintem kívánunk kell és amit joggal el is várhatunk.

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Kovács Béla.

Tenyészüzint magyar marhát.

Talán kissé merésznek fogják tiszelt gazdatársaim szerény cikkem címét találni, különösen a mai állattenyésztési viszonyaink közt, midőn már a divat nemcsak a kereskedelmi és ipari, hanem a gazdasági üzemekig közé is olyannira befészkelte magát.

Ma már, hogy ugy jelezsem ki magamat, a gazdasági üzlet is egész divatúrráültelté fejlődött ki: a gazda épp a divat, mint a kereskedő és iparos a divat ura, a divat által annak hatása alatt tenyészt divatos állatok, termel divatos növényeket. De talán egy gazdasági üzemig sincs olyanjára megerőzve a divat széleszei állat, mint éppén állattenyésztésünk. Hogy egy egyszerű példát hozzak csak fel, talán mindannyian emlékezhetünk még arra az időre, mikor a kosorú lo járta a divátját. Majd felkapák a lámpás kesztyűjű lovakat, majd a szürkötök, tevéket stb. gazda természetesen, hogy vevő széleszeit leigélt-hesse a állatátj tő árakat érjen el, kénytelen volt a tenyésziránt a divát állat kívántrányba terelni. S mi volt ennek a következménye? Az, hogy mire csakugyan képes volt divatos állatok előállítását, megváltozott a divat és az ő bírádságok sok évi munkája kárba veszt. De nem-e épp így állunk ma szarvasmarhatenyésztésünkkel is? Felkapuk a hollandi, borberez, berni stb. fajtaikat, majd a szimmenthált, most pedig a bnyhdi edet alkalmazunk. Ezen sokféle felkapott és újra abba-hagyott, majd ismét megváltoztatott tenyészető csakis arra engednek következtetni, hogy tulajdonképpen egyik sem felelt meg a várakozásnak, egyik sem tudta a magyar gazdasági igényeit kielégíteni. Igaz ugyan az is, hogy nem rendelkeznék egy olyan szarvasmarhafajával, mely mindama jó tulajdonokat egyestive képviseli, melyeket a mi mai gazdasági viszonyaink megkívánának. T. i. hogy az állatunk tenyészendőt marhafajta edzett, vagy legalább is a mi égjái viszonyainkhoz alkalmazkodni tudó, gyors fejlődést, jó tejlét, hidegnyű és erőtermelő is volna, mert hiszen ha egy ilyenl rendelkeznék, meg volna oldva marhatenyésztésünk oly sokat bolygottat kérdése.

De nézzük rövid jellemvonásokban az újabb időt divatmarhát, a tapasztalati adatok és szakfermék állításainak alapján, hogy egyik vagy másik fajta hogyan felel meg a fentebbi kívánalmaknak.

Vegyük először a hollandi marhát. A hollandi marha az égjái viszonyokhoz többé-kevésbé jól alkalmazkodni tudó állat, tejlősege tekintetében a többi marhafajta felett áll, hizomalmassága sem megvetendő, de már igazonó képessége, tekintve az állatok

alacsony testalkatát és petyhüdt vérmérsékletét, tekintete sem jőhet.

A bordzereké, mint az általános tapasztalatok bizonyítják, eléggé edzett, nem is éppén igényes állatok, tejlőképességük elég jó, hizomalmasságuk ellenben már nincs kifogás nélkül, nem is takarmánytán osztrákországi állatok stienék, de mivel a hus minőségére nem valami kíváló, nem igen kerestettek, igazonó képessége a mi nehéz földmunkálai viszonyaink mellett szintén nem felel meg a kívánalmaknak.

A szimmenthali marha tejlőképességét általában középserűnek tartják, mint hustermelő mindenesetre figyelemreméltó, mert egyelőre a fejlődésnek, főmagesztulással bírók, a takarmányt jól értékesítik. Igavonásra, tekintve, hogy az állatok igényesek, kényesek, a nyári nagy meleg iránt igen érzékenyek, szintén nem alkalmasak. Nagy hibájuk, hogy az állati betegségek, különösen a tidővész irányában nagyon fogékonyak.

A bonyhádi marhát illetőleg az a tapasztalat, általában, hogy a mi viszonyainkhoz eléggé hozzászokott s így eléggé edzett fajta; igényei sem oly nagyok, mint a szimmenthali, tejlőképessége ellenben azval nagy átlagban azonos; testsulya általában kisebb a szimmenthálénál és nem is birakorra hajlamlan a házásra, de mivel a mi oly kényes a takarmányra, mint a szimmenthali, a csekélyebb érték takarmányt is eléggé jól értékesít. Igavonó képesség tekintetében a szimmenthali mondottakkal körülbelül megegyezik. Tekintve, hogy már sok szimmenthált ér kevertetett beleje, a tidővész stb. marhabetegségekkel szemben sem bir valami kíváló ellenálló képességgel.

Állítsuk most ezen marhafajtákkal szembe a magyar marhát, vessük egy-egy értéket tulajdonosaink amazokéit és nézzük, hogy egyik vagy másik kevésbé kíváló tulajdonosát nem-e s ha igen, minő eszközökkel lehetne annyira fejleszteni, hogy az előbb említettek kíváló tulajdonosául, ha nem is egészen, csak részben megközelítene.

A magyar marha, mint ismeretes, már évszázadok óta tenyészített hazánkban és ez az orvái idő elég volt arra, hogy nagy felkeltati és mezőgazdasági viszonyainkhoz tökéletesen alkalmazkodni tudjon.

Nagyrészt hazánk szélesőséggelji viszony, másrészt azon extensív mód a tenyészés és tartás körül, melyben a magyar marha részesült, tették lehetővé szerencsétlenked megdedősédt és az állat vált oly csekély igényűvé hogy ezen tulajdonosok tekintetében abszolúte nem nagy kívánálvól maga után. Igavonó képessége, mint tudjuk, annyira nagyra becslött és pártatlanul álló a maga nemében, hogy más fajtaikkal még csak össze sem lehet hasonlítani.

Egyedül erős csontozatu, hatalmas kifejlett példányok, hogy tervek vonására képesek és a legnehezebb gazdasági munkálatokat is, mint azt sok gazdaságban tapasztalhatjuk, igazán silány takarmányozás mellett is a legkifogástalanabban teljesítik. Munkájukban nemcsak kitartók, hanem élénk vérmérsékletűeknél fogva gyorsak is, igazán el lehet mondani, hogy a gazda szinte is örül egy szép négyes ökörfogat munkája látására.

Érdemes megjegyezni igaz, hogy nem állhatatjuk egy sorba a husmarhákival, de azt bizonyítják a tapasztalatok, hogy a fiatal egyedek igen jól bíznak és husuk finomsága tekintetében a többi fajtaikkal szemben kiálják a versenyt.

Ezen előnyeivel szemben nagy mértékben kifogásolják gazdánk tejlőképességét és éppén erre vezessük vissza az a hanyatlást, melyet a magyar marha tenyészésénél oly sajnosan tapasztalhatunk vidékeinkben. Pedig ha tekintete vesszük, hogy minő extenzív viszonyok között tenyésztek és tenyésznek még most is a magyar marhát országszerte, nem lehet ezen csodálkodni. Szerény nézetem szerint a ma-

gyar marha ezen fő-hibája nem fajtatulajdonosság. Sokszor figyelemmel kísértém a családok, különösen a kisgazdák kezén levő magyar fajta teheneket és bizony nem egyszer láttam közöttük oly kíváló tejlő egyedeket, melyek semmi tekintetben sem állottak tehozamok tekintetében a bonyhádiéktól és egyéb nyugati tehenek mögött.

Ha a magyar marha tenyészésénél is épp úgy, mint a nyugatitaknál, a gulabeli tenyészés helyett többé-kevésbé az istállóval való tartást, mely természetesen az intenzívebb takarmányozást és gondozást is magával hozná, bevezetnék és a tenyészállatok kiválasztását is oszkerben eszközöznék, úgy hiszen képesek volnának a magyar marha tejlőképességet teljesen fokozni. Már csak azért is megérdemelné ezt e fajta, mert jege oly kíválóan kedvező szettellettel bír különösen szirtaralom tekintetében, minővel kevés fajtaé, vagy talán egyé sem.

Kifogás alatt áll továbbá a magyar marha fejlődés tekintetében is. Ez tény. De ezen tulajdonosság hátrányos kifejlődést is a tejlőképességnél felhozott hathatos eszközökkel lényegesen csökkenthetünk és képesek volnának egy oly fajtaé alakítani a magyar marhából, mely a magyar gazda minden kívánalmának kellően megfelelné.

Ha a magyar marha felemített előnyös tulajdonosságai mellé még felhozzuk a betegségekkel, de különösen a tidővészszel szemben tanúsított kíváló ellenálló képességet, minden magyar gazdának be kell látnia, hogy a magyar marha egy kincsét képezi hazánkban és a hazafiasság is úgy kívánja, hogy ezen kincset úgy magunk, mint hazánk javára kiaknázzuk.

Természetesen emellett az igazonó marha nevelését elhanyagolunk nem szabad, úgy, hogy a magyar marha tenyészését a használati cél szerinti különböző irányban kell a jövőben vezetnünk.

Löwensohn Jenő.

GAZDASÁGI NÖVÉNYTAN.

Rovatvezető: Nagy Gyula.

Minő szőlőbetegség ellen, s hogyan használandó a kén?

Egy gazdatársunktól alábbi kérdéseket vettk:

1. Mely szőlőbetegség kiirtására használatik a kén?
2. Minő legyen a kén?
3. Egy kat. hold veszelyletelet szőlő megvédésére mennyi kén fogyasztandó?
4. A védelem mikor eszközöltessék?

1. A kén a szőlő lisztharmat betegségére (az Oidium Tuckeri, vagy más néven az Uncinaria spirales gomba) ellen használatik.

2. Minden finom részesekre osztott, tiszta kénnek van hatása a lisztharmat betegség ellen. Így a *Kénelő* (Lase sulfure), a *Kénelőgázk* (Flores sulfuris) és a *finomra őrtámasz kénporok* (Farina sulfuris) egyaránt; de a tapasztalatok azt mutatják, hogy a finomra őrték csomópók legjobb a hatása, mely utóbbi nem csomópók össze olyan könnyen, mint a kénél s amely, mert részeséki szegletes feilleitűk, sokkal jobban tapad a lombzatra, mint a kénpor.

3. Hogy mennyi kén fogyasztandó 1 kat. hold megvédésére? az elsősorban attól függ, hogy milyen erős a betegség támadása s hogy hányszor ismétlődik ez meg? mert eszerint egyes esetekben csak kétszer, máskor azonban 3-szor, sőt ha az időjárás a gomba fejlődésére kedvező, talán 5-ször, vagy 6-szor is kel

porozunk. Mennél többszer kell porozunk, természetesen annál több kénpört is fogyasztunk.

De a kénpórfogyasztás attól is függ, hogy minő szőlőfajtánk vannak, s hogy minő művelésmódot fűzünk; továbbá, hogy minő fekélyrészben van szőlőnk, s hogy a porozásra minő eszközt használunk? Mennél nagyobb a szőlő lombozata, annál több kénpóra lesz szükségünk, továbbá többet kell fogyasztanunk, ha szőlőnk meleg és nedves fekvésűek, valamint akkor, ha porozógép helyett csak bojos porozót, vagy kénpórfutatót használunk a kénpör elhntésére.

Nagy általánosságban azt mondhatjuk, hogy a szőlő egész lombzatának beporozásához (esepün a firtók beporozásával nagyon sokszor nem fogunk boldogulhatni) hazánkban 1 két holdra májusban 8—10 kgr., júniusban 16—18 kgr., júliusban és augusztusban 20—25 kgr. lesz körülbelül szükséges. Egy májusi, júniusi és júliusi, tehát összesen 3 porozást véve fel, az évi szükséglet két holdanként körülbelül 50 kgr.-ra tehető.

4. Eddig hazánkban, kivéve a tavalyi évet, országos kárt nem tett a szőlőlisztharmat, s így ellene, tekintve, hogy a kénpör gyógyítás, is a már megtagadott levelet, vagy fűrt, elegendő volt akkor alkalmazni a kénpört, midőn a betegség már észleltetett. Tavaly azonban olyan óriási kárt tett hazai szőlőinkben a lisztharmat, hogy a jövő évben tanácsos lesz már akkor hozzáfogni a porozáshoz, mielőtt még a betegség mutatkoznék, különösen az esetben, ha tavaszunk meleg talánni.

Az első permetezést jó lesz már akkor megadni, ha a hajlékos 12—15 cm. hosszúságot értek el (körülbelül május elején); másodszer porozunk közvetlen a virágzás előtt (körülbelül június közepe táján); harmadszor a szőlő teljes elvirágzása után (körülbelül július közepe táján); ha pedig ezután akár a firtóknak, akár a leveleknek a lisztharmat legkisebb nyomai vetődnek észre, elhalasztathatunk porozunk negyedszer, sőt szükség esetén ötödször is.

A kőnhintések idejét természetesen nem lehet pontosan meghatározni, mert ez egy a szőlő, mint az Otáriumgomb, fejlődésétől függ, mi pedig az illető érő bogyóinak megfelelően, másrészt az illétő szőlő fekvésével van összefüggésben.

Megjegyzem még, hogy a kénpörhíntés munkáját mindig szélesesded, derült időben, a harmat felszálása után kell végrehajtani. Általában, ha a levegő hőfoka magas, akkor a kénpört a gombát nagyon hamar tönkre teszi; de viszont a telerős napfényes ártalmára van a kénpörrel behintett lombzatnak és firtóknak, mert ilyenkor ezek bőre erősen megperzsöldök. Tehát olyan nyári napokban, amidőn ahobnias nagy melegek járnak, a kénpörhíntés nem tanácsos végezni. #

SZŐLŐSZET, KERTÉSZET.

Rovatvezető: Angyal Dezső.

Egységes gyümölcs-csomagolás.

Az utóbbi időben sok vita folyt nálunk ama tagadhatatlanul elsőrendű fontosságú bíró kérdések felett, hogy a friss szőlőt és egyéb gyümölcsöket mibe és miként volna a legcélszerűbb csomagolni. Többen többféle eljárást és módot ajánlottak. Ezek egyrésze felett már napirendre tértek a szakkörök, de másik részében a kísérletek még folytatásban vannak és valószínűleg még hosszú idő fog eltelni míg a kérdés annyira tisztázódik, hogy általános megállapodásra lehessen beszélni.

A ki jegyzemmel kísérté emve élénk mozgalmat, lehetetlen, hogy fel ne tűnt volna nálunk a jelenleg, az egy-egy csomagolási módok ajánlói teljesen figyelmen kívül hagy-

ták az összes gyümölcsökre vonatkozó csomagolási egységet, hanem úgy szólva tisztán csak a szőlő csomagolása lebegett szemük előtt akkor, a midőn rendszerüket nyilvánosságra hozták. Már pedig — nézetem szerint — csak a legújabb és legelőrelmondható, a mi általánosan érvényű csomagolási egységben meg nem állapodunk és csak akkor, a midőn ez megvan, állapíthatjuk meg végérvényesen a csomagolás anyagát és módját; mert e nélkül, különösen a külkereskedelemben, mindenkor nehézségek fogynak felmerülni, a melyek az egyes legyeket gyors és akadálytalan lebonyolításra alkalmatlanná tesznek, mint a firtókban, a midőn a, a hány termelő vagy kereskedő, annyiféle csomagolás divik, elég sajnos tapasztalható.

Még tovább megyek és azt állítom, hogy saját hazai piacainkon kellene a reformálást kezdeni olyképen, hogy csak suly szerint, vagy esetleg darabszámba volna szabad a gyümölcsöt árba bocsátani és nem úgy, mint most, ahol a legkülönbözőbb alak, nagyság és úrtartalom kosarakban, puttonyokban és ládáknak kerülnek az egyes gyümölcsök eladásra. Éppen ilyen tarka össze-visszaságban jutnak ezek a külföldi piacokra is, a hol ép úgy, mint itthon: számos panaszra szolgáltat anyagot, mert hol a vévő, hol az eladó károsodik.

A minthek hasonló állapotok uralkodnak még nem is olyan nagyon régen a berlini gyümölcspiaczin is. Ott azonban, midőn a kereskedők és termelők köréből mind hangosbó lett a panasz, a hatóság egyszerűen betiltotta a másként, mint suly szerint való eladást és ezzel egy csapással megjavította az eddig zűlélt állapotokat, rendet hozván az eddig rendkívül piaci eladásba.

Ezzel mintegy karöltve kellene haladni nálunk is a kivitelre szánt összes gyümölcsök csomagolási egységét megállapító reorganizációban, vagyis nekünk is követnünk kellene más, e téren előbbrehaladt nemzetek példáját; felhasználván és a mi sajátos viszonyainkat figyelembe véve a külföldi tapasztalatokat. Elégő ismeretes például, hogy Amerika az ő gyümölcséit, nevezetesen almát egységes úrtartalomú hordókba és ládába csomagolva hozza kereskedésbe, épp úgy az olasz, portugál és spanyol az ő szőlőjét. Mindezeknek az első irányzsmét — legalább nagyrészen a *déliorok*, mint e téren jóformán a legelőbb export-kereskedelemben, szolgáltatták. Ott ugyanis a gyümölcskereskedelemben fellendülés óta az egységes úrtartalmú *láda, hordó és kosár* van alkalmazásban. Az első korból a keményebb természetű, az utóbbiba a lágyabb suly gyümölcsöt csomagolják rendszerint. Olyan elterések, hogy messzabb utra a puha suly, tehát törékenyebb gyümölcsök megfelelő nagyra léteiknek vagy fadobozokba kerüljenek szét, viszont némely körök kosarakban is szállítattak, napirendre vannak; mindazáltal az érvényben levő sulyegység még ilyen, a rendestől eltérő esetekben is megtartatik.

A bozeni úgynevezett *eredeti egész láda* — $\frac{1}{2}$ jézzellel — π 33 cm. hosszú 38 cm. magas és 35 cm. széles, erős, gyaltól deszkából készült. A válogatott gyümölcs nagyságát szerint 45—500 db alma, 55—60 kg. hozzávetőleges teljes sulyral jut kereskedésbe. A bozeni *eredeti fél láda* $\frac{1}{2}$ jézzellel már könnyebb deszkából van készítve és 66 cm. hosszú, 31 cm. magas és 30 széles, mellye 190—210 suly alma csomagolható és 34—40 kg. bruttó sulyra. *Eredeti nagy láda* $\frac{1}{2}$ jézzellel és végül az 5 kg. sulyú postaládákhoz hasonló fadoboz. Ezek képezik a csomagolási egységet a finom, válogatott almákra nézve és még itt is különbözők tesznek a gyümölcs nagysága szerint I. és II. rendű között, a mely jelzés az illető ládán szembetűnően van feltüntetve. Nem terjedekded ki ezuttal Meran körökében az utóbbi évtizedek óta terjedő

téli fohér kálvi almára, a melynek még több fekeztet különbözeteinek meg, mint az ő eredetileg honos fajtáinknál; mert ez külön elbírálás alá esik.

A hordókban, a melyekre nyári körteket, III. rendű almákat és szőlő gesztenyéket, továbbá díszítő szőlőket csomagolják, ámbár amehéjas termésképek szakokban is szállítják, szinte meg van a csomagolási egység. A déltéri gyümölczállító kosarak megtöltve rendszerint 10—15 kg. sulyuk. Ezekbe az éret körteket, csontéjas gyümölcsöket és szőlőt szokták csomagolni, lassankint azonban ezeket is kiszorítják a könnyebben kezelhető 5 kg.-os postaládabozok, mint a melyekben a szőlő a legjobban szállítható.

Mikor a déltéri termelők és az ezekből támadt gyümölcskereskedők az ő csomagolási egységüket megállapították, akkor még a bécsei és vámfant, a láb és hüvely volt a törvényesség és bár az új mértékek élelbevitelésekor nem is változtatták meg ismert csomagolási egységüket, mint látnak: egészen jól meg vannak vele.

Az új mértékeket e tekintetben előnyösebb, mert mi a mostani mértéknek megfelelően állapíthatjuk meg csomagolási egységünköt, a midőn kellő tekintettel lehetünk gyárpadosának indult kosarórná-íparunkra is, a mennyiben ez megfelelő összhangba hozhatjuk a ládákkal és hordókkal, a melyekre okvetlenül is kell térnünk, ha szatcsokó gyümölcskereskedésünkből kibontakozni kívánunk.

Mindezekből kifolyólag azt volnék hőtő indítványozni, hogy az összes szakkörök bevonásával állapítsassék meg egy általános érvényességű, hogy azt mondják, törvényes csomagolási egység, a melyben a szőlő is helyet foglalna. Ezzel után lehetne azután a részletekre, mint például a csomagolási egység hosszúság, szélességi és magassági méreteire és a mértékek a vesztékek a mértékeivel való alkalmazkodására szí áttérni, a melyekre nézve a megállapodás már nem okozna nagyobb nehézségeket, épp úgy ezeknek a megállapodásoknak érvényt szerezni, mert ebben az üdős törekvésben az érdekel miniszteriumokban is támogatókra találnánk és így rövid idő leforgása alatt nálunk is rendezve volnaunk a mostani kedvezőtlen állapotokat, a mi növekvő gyümölcskereskedelemben minden bizonyynál csakhamar érezhető előnyöké járna.

Midőn ezeket az érdekeltek figyelmébe melegen ajánlanám, legyen szabad ama reményeknek kifejezést adnom, hogy az ige himmarabb lehet az égv ötenél és végele szákad a mostani kapodásnak és négnélvül való kisbirtékezésnek, mert utóljára is: mi ne akarjuk már feladni a postapórt, a mi már megtörtént, hanem vele lóni tanuljunk meg.

Angyal Dezső.

GAZDASÁGI VEGYTAN.

Rovatvezető: Dr. Lieberman Leo.

Hamis olajpogácsa.

A közelmúltban 3 egymástól tárol eső gazdaságból 5 olajpogácsa-mintát külttek be a magyar-óvéri vegykísérleti állomásához megvizsgálás végett, melyekről nyilvánvaló, hogy azok nem olajpogácsák meléktervények, de amylek tisztán csak azon céllőből készítek, hogy az az a postapogácsa legyen. Ezen pogácsákot azt állítja az eladó, hogy az napraforgó, tökmag és repceből készült, tényleg láthatunk is annak, főleg felületén bőven napraforgó és tökmag-héjat, azonban a kémiai analízis csakhamar meggyőző arról, hogy nem igazi olajpogácsák van doluk. Ime az elemzési eredmények:

elemzési szám	nedvesség %	nyers protein %	zsir %
887	19.9	12.5	3.8
883	30.6	16.8	3.8
861 nem háztartók	meg 13.26	3.82	
880	"	20.47	2.06
293	"	16.73	3.79

Holtok sok száz vizsgálat átlagában tartalmaz:

	%	%	%
Repezojgöpcása	11.3	31.1	9.5
Tökmag	10.0	36.1	22.7
Napraforgó	0.2	34.7	14.5

Kifogás alá esik emélfogás mindenek előtt a nagy vizarlatolom, mert igaz ugyan, hogy a megőrült olajmagvakat pörkölés előtt kissé megnedvesítik, de ezen nedvesítés pörkölés közben elszárad; a szobanapraforgó göpcásán azonban csak szándékosan lehetnek megnedvesítve, hogy a préselésnél összehajlanak a pörkölés órájánál, mert az is bizonyít, hogy száradás után megpedeznek és szét-hullanak; továbbá az általunk megőrült göpcésá zart üvegbe tetéven teljesen megpedezedél, holott ha az az előírás szerint pörkölött volna, miután a pörkölés egyben sterilizál is, ennek nem lett volna szabad bekövetnie. A göpcésá darjába továbbá savanyú erjedésbe jött és kellemetlen büzi, dohos anyagát változott.

Másodszor kifogás alá esik a protein és zsirtartalom, melyek a szabályos göpcésáknál rendszeren kompenzálják egymást; amennyiben a proteintartalom csekély, annak rendszerint sok zsír felel meg, mert azt jelenti, hogy a préselés nem volt tökéletes; ha pedig a zsirtartalom csekély, annak rendszerint a normálnál több proteintartalom felel meg, mi azt jelenti, hogy a préselés igen sűrű volt történt. Ezidég azonban a legerossebben préselt göpcésáknak is mindig találtak leg-alább 7% zsirt; olyan göpcésá, melynek zsirtartalma, mint a jelen esetben még a 4%-ot sem ér el, nem lehet az olajmagoknál melék-teremtés.

Egy eset volna lehetséges ez ez, hogy a gyár tulajdonképpen extrakcióra van berendezve s az ekkor rezultáló zsirtalan lisztet préselik őszes göpcésává, hogy az könnyebben szállítható, kezelhető és eltartható legyen. Ezen feltevés azonban jelen fenfőleg esetekben kizártnak tekinthető, mert ilyen esetben a fennhíj kifejteték szerint a proteintartalomnak kellene a közepesnél magasabbnak lennie, tehát nem 12.5-20.4%- között ingadozni, de okvetlenül a 30%-on felülé eredményt mutatni s így jelen esetben okvetlenül durva hamisítással van dolgunk.

Ezen göpcésák szállítója a „Goldstein M. és társai” hadi” cég.

A mikroszkópi vizsgálat a következő eredményt adta:

A 861. számú mintában van a tulvornó mennyiségű napraforgó maghéján kívül kendermagból, szalmafele részletek s itt-ott kenderdarabok; repezmag ninc.

A 880. számú minta tulvornó mennyiségű kendermag és napraforgómagjait tartalmaz, továbbá homoki bükkönymagot és konkolyt; repez ninc.

A 883. számban található sok tökmag és napraforgóhéj, polyvarészletek s a plantago lanceolatai jellemző szövetek; repez ebben sincs.

A 887. számú göpcésá alkatelemei sok kender- és napraforgómagból, kevés homoki bükkönymag és tökmagból; repez ninc benne.

A göpcésák általánosan sok kisebb-nagyobb szemcséjű keményítő s aránytalanul kevés mag-endospermet tartalmaznak.

Ezek szerint bizony állíthatjuk, hogy ezen göpcésákból soha sem préselték olaját, de legnagyobb részét az olajmagokból a napraforgó és tökmag lehasításánál hulladékkeppen nyert s takarmányozás szempontból majdnem teljesen értéktelen héjakból utólagosan szajtottolt

össze oly módon, mint a kőszénhulladékokból a briquetet készültik.

Miután a préselésre magát az olajprett használták fel, a nyert göpcésák kinézése is teljesen hasonló az olajmagokéhoz, a felületen elszáradt óntelen tömegből és napraforgóhéj az a benyomást kelti, hogy napraforgó és tökmaggöpcésával van dolgunk, a kémiai és mikroszkópi vizsgálat azonban csakhamar felderíti a durva hamisítást.

Ebből következik, hogy a göpcésávarlásnál óvatossá legyünk s annak a kémiai elemzését csak akkor mellőzhetjük, ha teljesen megbízható czégnél van dolgunk; különben a göpcésáknak zsírja és proteina való vizsgálata csak 4 forintba kerül és ez már azon szempontból is külföldi magát, hogy tájékoztat nyújt az iránt, mennyit vegyünk belőle a takarmányadaghoz, hogy se többet ne adjunk mint kellene, sem pedig szűkebben nem mérjük a zsirt és proteintartalmát, mint az a termelés czéljához legmegfelelőbb!

Dr. Kosztány Tamás.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdés.

18. kérdés. Tanyai épületemet nagymértékben elepte a patkány, annyira, hogy épületem romba dőlnek, most már behatoltak a magtáramba, ahol nagyobb mennyiségű különféle gabonám van, azt össze-vissza rögtök, keverik: zabot borsóval, árpa-val rozssal és mind összeoltyik. Segíteni nem tudok rajta; a gabonám a kármentés is, a rossz utóhatás, hogy szállítani nem tudom. Borzostól károm van. Mitévő legyek? Magtárba semmiféle mérget nem tehetek. A dolog igen sürős.

Hegyköz-Pályi.

H. P.

19. kérdés. Néhány repezojvornóval melékelték sorainhoz, a mely növények gyökerein daganatforma képződésnek vannak kitéve. Micsoda betegségre ez a nem ható a repezoj fejződésére károsan? Megvizsgáltam 75 holdnyi repezemet s majdnem azt állítottam, hogy az egész vetés ilyen gyökérről. Nem lesz-e kénytelen repezemet kizsántatni?

Pusztai-Gyömrőth.

B. Zs.

20. kérdés. Mintegy 3 kat. holdnyi szilvái átlakok telepíteni egy oly területen, mely eddig csak mint legelő (de mint ilyen, nem volt) szerepelt s melynek a gúdrókat már mult év őszén felszántam.

Miután elegendő beszercezi szilvaifalót nem rendelkezem, azt gondoltam, hogy a tavasszal maggal fogom a kiásozott gúdrókat bevetni. De minthogy nem vagyok benne biztos, hogy az ilyen telepítés helyese-e, sikertelhi fog-e, kérdöm előnye vagy hátránya lehet az ilyen telepítésnek a csemeteteleptéssel szemben?

K. J.

21. kérdés. Jöveürj mustra igazsokreim levelézetesseimre áll: czukorpatetó levele, a tavalézi berveimely, jó minőségű szalma, tavallézi vetésnek és törek, nem különben másod- és harmadosztályu buza, árpa és kukoriczadara.

Kerek a folsoroltakból helyes takarmány-összeállítás. Sch. Gy.

22. kérdés. Egy birtokon vagyok alkalmazva, mint önálló tiszt. Most a birtok felosztás eladástól az én követségemmel.

Kérdöm, hogy van-e jogom kizsántarás díjat követelni földkömült vagy a parasztoiktól, kik megvették a birtokot és milyen százalékok? Megjegyzem, hogy kikötte semmiféle közbenjárás díjról szó sem volt egyrésztől sem.

23. kérdés. Egy szakkönyv címet kérem, mel a bővés és részletesen ad felvilágosítást komlóvetésnyervek dréna való beállítására és művelésére vonatkozólag.

B. S.

24. kérdés. Három db 2 éves csikóm orrán, leginkább a lágy részeken, kisebb-nagyobb

mennyiségű szemölcs képződik. Kell-e ezen kiütést orvoslani s ha igen, minő szerrel?

Gy. V.

25. kérdés. Kerek felvilágosítást arra nézve, kapitok-e az állatoktól megfertőzött ugyannyi baromfi egy év mulva való visszaforgatásának közeletlensége mellett fajbaromfiörzéklet és ha igen, mely feltétel alatt és hova kell az eziránti kérvényt küldeni.

P. J.

26. kérdés. Göblyi marhánek és ridék marhánek a nyírtaása czélszerű-e? Mert vannak gazdátársaink, kik az ellenkezőt állítják.

W. H.

27. kérdés. Közénséges homoki (nem raczka) birkaifalánk van, a melyet most merinero elatolokosokkal fedeztetünk. Miután most a gyapjú ára hirtelen felment, azon gondolatot foglalkozunk, nem volna-e czélszerű birkaifalka készler nyári, majusban és augusztusban? Az esetben, ha erősebben, jobban takarmányozunk őket, lehet-e hanyatlás a bárányok, melyek 6-8 éves lányszak az anyákon? Ha igen, mi mértékű ez a hanyatlás és lehet-e ezen módosítani, kisebbíteni valamely erőtákmányval.

H. T.

28. kérdés. 40 darab jó kondícióban levő jármos ókát állítottam be hazánkba. Milyen takarmányösszetételt használtuk, hogy marháim 4 hó alatt teljesen készen legyenek? Rendelkezem-e elljelenző takarmányra, tengeridára, repezojgöpcésára és jó minőségű zaboskükönyszára, továbbá oszudára.

Sch. M.

29. kérdés. Mezei kementezékben égettem 1894-ben 602,300 drb, 1896-ban 35000 drb, 1897-ben 57000 drb, összesen 1,274,300 darab téglát, mely minőségére nézve nem a legjobb volt. Fuvárosok szállították rendszerint az égetést követő első, sőt egy jelentékeny részét a második évben, midőn csakis égett téglát raktak, a több darabra tört és elporított téglát felte hányták. A magyából széjjel rakott téglá mindig szabadban, fedetlen helyen volt s csakis télen raktakam be egy kis szával.

Lehetséges-e, hogy ilyenformán máli napig, azaz 5 év lefolyása alatt 31% azaz 39600 drb téglanyilván mulatkozik, illetve elporodik?

Erre nézve kérem igen tisztelt gazdátársaim szives véleményét!

H. H.

Felelet.

Patkányirtás. (Felelet a 18. kérdésére.) A patkányirtásra már anyni sok tarka felelet jelent meg a „Köztelék”-ben, hogy újat már nem is lehet mondani. És mert az adott sok teláson ellendő, a gazdák még egyre közeledő-kölnök ujjah, jobb, határozott szor felől, abból az következik, hogy az adott tartományban mind nem ér sokat. Mérőgött, patkányfogatót a kérdéstevő ur nem is várjon segélyt; mert addig, amíg a patkány a tanya körül, vagy épességéleg a gabonamagtárban enni-valót talál, az a réze szokatlan méreghez hozzá sem szagol és még kevésbé megy beja a fogóba. A patkány ravasz és okos állat és igen feltű a bört.

Mind Ezek ellenére a kétségbejött helyzetben lévő és ezt a kérdést feltevető urat még sem hagyom újabb tanács nélkül. E tanács követését annál melegebben ajánlom, mert azt gyakorlati ember (ha nem is „alulista”, egy legálább) észlelte ki, sőt ugyan 6 évvel, aki azt is próbálta és jónak találta. Csakóvár, az ottani földművelésiskola gazdasági épületéi tele volt patkányval s az iskola igazgatója, Juhász Vilmos, éppen olyan kellemetlen helyzetben volt, mint akár a kérdéstevő ur most.

Mikor már végig „kísérletet” egy csomó zsenialtis, kevésbé zsenialtis és még nem is zsenialtis úrú eljárdáson, sok pénz elköltött a patkány egyre több lett: akkor fogta magát, hozott híj kátrányt (kőszénkátrányolajat) s

azt bőségesen öntögette egy a csatornába, mint általában olyan helyekre, ahol a patkány nagy számban található. S erre a patkányt úgy elűnt, hogy nyoma se volt többé.

Ezt mind Juhász Vilmos igazgató ur szóbeli szíves közléseiből tudom s ha az a szerkesztőnk olyan jól válik be, mint az a iskolájában, akkor az érdem is teljesen és osztalanul az órá lesz.

Magtárban persze vizgálni kell, hogy a kátrányos úgy történjen, hogy a gabona meg ne kapja a kátrányosagot, mert akkor az is baj volna. Itt tehát elsősorban a padló azért kell megemeltádni a patkányt s ha az innen s általában a magtárból már kissorog, akkor körül kellene venni ezt a helyiséget olyan kátrányos övvel, hogy a patkány azon át be ne törhessen újból a magtárba. Magtá a magtár pedig rögön ki kellene takarítani, hogy a kátrány szaga teljesen elműljék. Azután sorra kerülnének egymásután az istállók és a többi épületek, amelyekből óvatosan ki kellene szorítani és azután állandóan meg kell tartani a patkányokat, míg ez a nem pusztulnak. Ehhez azonban teljesen odaszó munká és hosszú kitartás kell.

Jakobowski.

Beteg repeze. (Felelet a 19. sz. kérdésre.) A *Pusla-Gymétról* beküldött repezevönnyelombozta szép zöld, kivéve egyet, a melyé sárga. A mi a gyökérzetét illeti, valamennyi növény gyökerén egy-két daganatot találni, a melyek nagysága olyan, mint egy jókora borsó. A daganatok a legtöbb növénynél mindjárt a gyökér fején (a levelekora alatti) észlelhetők, csupán egy-kettőnél találni a daganatokat a főgyökér alsóbb tájékán. A gyökérzet egyébként — eltekintve a daganatoktól — egészséges.

Ha a daganatokat felmetszük, azonnal szemünk elé tűnik a sárga színű, ugyancsak behálózott daganatban sárgás piszok között egy 6 mm.-nyű, sűrűs, sárgás fehér, körű, ráncos álcák tanáznak, melyeknek barnaszínű feje jól kivehető, lábuk azonban nincs. Ezek az álcák egy ormányos bogár, az *Centorhynchus sulcicolis* álcái, a melyek pusztítása ingerelte a növény gyökerének kéregzövetét, az álcák környezetében, buja törz növekedése. Ezek az álcák kora tavaszal kifutják majd magukat a daganatokból, a földben hábbá alakulnak s néhány hétre — ugyancsak még tavasz idején — majd kibújnak a földből a bábokból lett apró, feketés bogarak, melyek majd a repezevirágzatóból s később a zsenge becsozókba ének.

A legtöbb gyökéren csupán egy álcát találtam, csak egy gyökéren találtam egyelőt többet, még pedig ötöt.

A tapasztalatok azt tanúsítják, hogy nagyon sokszor, dacára a szóbanforgó daganatoknak, a repeze igen szép termést ad, mert kedvező időjárásnál a repeze jól elviseli a daganatokból név álcák anyagfogyasztását, a kifejlett bogarak pedig amenny sem okoznak valami nagy bajt.

Tekintettel tehát különösen arra, hogy a beküldött növények nagy részében csak egy-egy álcát találtam (vannak esetek, hogy egy-egy gyökéren 10–20 álcát is tanyázik), nincs oka kétségbe esnie. Csak ha egyébként a még hátravélt t s a kora tavasz időjárása kedvezőtlen lenne, akkor állhatna be az az eset, hogy a két baj a növény nem bírva elviselni, a repeze annyira elgyengülne, hogy annak kiszáradása kelene gondolni.

A szóbanforgó ormányos ellen védekezni nehéz. Mint a legtöbb repezeosztól ellen, ez ellen is első sorban az ajánlatom, hogy ugyanazon a földön repeze (vagy a káposztanövény családiba tartozó más növény) ne termesztessék gyors egymásutánban.

Továbbá szem előtt tartandó, hogy akkor, ha a gazda az őszi repezét az ezt megmátódó rovart mint kiszántani kényszerít, valahogy ne vessen helyére tavaszi repezét.

Ha majd mostani repezétét learrata, a jövő nyár végén, mint csalogató vetést jól lesz

egyek helyeken a táblákat ismét őszi repezével bevetni s a kikelt növényeket, ha már a *Centorhynchus sulcicolis* álcái a gyökereken tanyáznak kigyomláni, megszártani és elégetni. Ezzel sok kártevőt pusztít el földjein, amelyek egyébként ha nincs is repeze az infedált táblák a kéregzövetűre gyomokban (vadrepzén) szépen tovább tenyészhetnek.

Emellett, hogy az egyik növény levelei el voltak szárgulva.

E növénynek leveleivel felhasznált, ezeken 3 db szennyes fehére, karses, jól kifejűdött, feketés fejjel s három pár apró lábbal bíró álcát találtam. Ezek az álcák a *repezeiföldi volha* (*Psyllodes chrysocephalus*) álcái. A *repezeiföldi volha* nagyon veszedelmes növényellenesség, mely főleg máj, és a mellet, mint bogár, kifejűdött állapotban is károsítja a repezét, mely azonban a szóbanforgó vetésben most ugyátszik csak szórványosan mutatkozik.

■

Szilviatelepités maggal. (Felelet a 20. sz. kérdésre.) A magvetéssel való szilviatelepitésnek szíveszint az a hátránya lesz, hogy a szilvák nem fognak kikelni: meg kell eléggé ismeretes, hogy a beszerzele szilva magva — mert a jelen esetben csak arról lehet szó — nehezen szokott kikelni még akkor is, ha öszszel lett elvetve, vagy legalább is elrötegeze. Minthogy pedig úgy gyantolom, hogy a magvak még elrötegeze sárgulnak, tehát, hogy azok nem fognak kielni és így egy évet vesztnek, így fel azonban a jobbik esetet, hogy magvai kikelnek, akkor sem lesz valami nagy öröme; mert azok satnyán fognak növekedni és eltelik 7–8 esztendő, míg valamelyes termést lát magról kelt fáról és ekkor is lesz ott apró szemű, fákó színű szilvák, mely legelőbb a földközébe fog beválni; szóval: vegyes, melyből sohasem lesz olyan haszna, mint az elsőrendűből.

Engedelmet kérek ösztintesegémet: de úgy látom, hogy a külfeltemt egy is csak áféle vén fák alul öszszegyűjtött gyökérszárjából állhat, amelyekből megint csak annyi haszna lesz, mint a magról keltből; mert ezek között is lesz megint tízféle szilva is.

En az ön helyében úgy jártam volna el, hogy vettem volna annyi *Myrabolán szilvaalanyát*, mint amennyi a betelepítendő területre kell. Ezeket tavasszal iskolából ültettem volna és ott augzustól első felében beszemeltettem volna valamely neszemű, sötétkék beszerzele szilvát termő fáról zedet szemőhajtásokkal. A redőkevezők ében csak másfél méternél magasabb hajtásokat hoztak volna, amelyekből gyertya egyenűségű szép sima törzű 140 cm. magasú fákat neveltem volna és ezeket ültettem volna ki a leendő szilvákba.

Igy eljárván, lett volna egy mintaszéri szilvása, mely pár év alatt termőre fordult volna és minden fának a termésé egyenlően értékes lett volna. De hát ezen már túl vagyunk és így csak azt ajánlhatom, hogy az úres gödrökbe ültessen most tavasszal az említett szilvaalanyból, vagy ha vidéken a beszerzele szilva fától egy éves sarjait hozzájuthat, könyvében mint a *Myrabólhoz*, úgy ültesse ezeket ki és augzustban egy ügyes és gyakorlat emberrel szemeztesse be. Még így eljárván is, ezek el fogják hagyni a csenevész gyökérszárjából nevelendő fákat.

A. D.

Göbölgyök takarmánya. (Felelet a 21. számú kérdésre.) Részletesebb takarmányösszeállításomat kisszámítással nem foglalkozhatunk, mert nem vagyunk takarmányvizsgálóval kellően beavatva, annyit azonban így is mondhatunk, hogy a rendelkezésére álló takarmányokkal csak úgy lehet göbölgyének elegendő fehéjét juttatni, ha sok darát vesznük számításta: pl. 20 kg. besavanyított repével, 15 kg. széna, 4 kg. árpaszalma, 3 kg. buza, 3 kg. árpa és 3 kg. tengeri egyűltvére tartalmaz 28 kg. szárazanyagot, 2,44 kg. fehéjét,

0,685 kg. zsírt és 14,938 kg. szénhidrátot. Tápanyári 1: 6: 8.

E számok, melyek 1000 kg. elsőlyára vonatkoznak, megközelítik a így erőben lévő göbölgyök tápanyagszükségletét, csakohy 9 kg. darca nagyon megdrágítja a hízalást s ezért azt ajánlom, hogy a hízalást lehetőleg vágya a hízalástól tartózkodjunk meg. A hízalástól tartózkodjunk meg, mert akkor sok darát takaríthat meg, mint ahogy az a következő példa mutatja: 20 kg. besava. repével, 15 kg. széna. 11. kg. árpaszalma, 2 kg. repecepogácsa, 2 kg. tengeri és 1 kg. árpa tartalmaz 30,5 kg. szárazanyagot, 2,482 kg. fehéjét, 0,747 kg. zsírt és 14,483 kg. szénhidrátot. Tápanyári 1: 6: 8. Ez a takarmányösszeállítás hasonló táptartalomal bír, de sokkal előbb mint az előbbi, mert itt csak 5 kg. ott pedig 9 kg. koncentrárt takarmány vált szükségessé.

Cselkó.

Közbenjárású díj. (Felelet a 22. számú kérdésre.) Ha közbenjárású díj valamely ingatlan eladására költésre nem is lehet, nem is lehet ílyet jogosan követelni. Ha kikötötték, csak az öszszeg nem lett megállapítva, a bíróság a keresedelemi törvény 547. §-ának alapjánára 5000 Ft értékű felszólítást, azon felül érték után egynevezésű közbenjárású díjat szoktak megállapítani.

Drótrendszeri komlótermelés. (Felelet a 23. számú kérdésre.) A drótrendszeri komlótermelésről röviden tárgyalja Réti J. Komlótermelés" című füzeté (az E. G. E. kiadványa), bővebben leírja br. Kemény Béla (Sz. Erzsébet) az „Erdélyi Gazda” 1897-iki évfolyamában. Ebben közzéteszámítások is vannak. Bővebb névelj magyar munkák nem irattak még e tárgyról. Német nyelven tárgyalja Böves és Illusztrálja: Emanuel Gross, De Hayden" c. könyvében. Megjelent Bécsben, Hiltsemann kiadásában és E. Strebel: „Handbuch des Hopfenbaus”. Kiadta Eugen Ulmer Stuttgartban. Ennek ára: 4 márká, annak 2 ft. jobba, ha kérdéstevő gyakorlatból információ magot, nézze meg szomszédságában a bálói vagy a cseinsói, vagy a br. Kemény B. telepét. Ajánljuk továbbá: „Erdélyi Gazda” 1897-iki komlótermelési szaktanárs véleményét is kérje ki.

Szemlétsők lovak ajkain és rorszáryan. (Felelet a 24. kérdésre.) Lovak ajkain és ormálylásoknak környékén a bőrben kendermag- vagy bálnagyűsű, némelykor még nagyobb szemölcsök gyakran képződnek, anélkül azonban, hogy valamely kellemetlen következményeket idéznének elő. A daganatok sokszor már rövid idő múlva, rendszerint minden orvosi beavatkozás nélkül eltűnnek.

A nagyobb daganatok, melyek az ajkak szélen foglalnak helyet és az állatot a táplálék felvételében esetleg zavarják, az alapjukon olóval levághatók és a kifosztván véző sebhefektel 4–5%-os pokololdattal 1–2 szer kezelendő.

Dr. P.

Fajarmakom kiosztása (Felelet a 25. számú kérdésre.) E lap hasznáiban már sokszor volt szó arról, hogy kinek és mily feltelet mellett engedélyez a földmívelésügyi m. kir. miniszter ur nemes baromfiáll-hímekek, (örzseket senkinek). Ha a részletes utmutatót a tárgyban óhajtja megadni, úgy tessék meghoztatni a földműl. m. kir. baromfiáll-hímekek vezetésétől a „Gardasági baromfiáll-hímekek vonatkozó állandós tudnivalók” c. füzetét, melynek ára 25 kr., mely öszszé postabélyegeken is beküldhető. Sajnáljuk, de e helyen nem ismételhetjük, minduntalan az e kérdésre vonatkozó szorosabb ismertetést.

szk.

Hízomarkó nyírása. (Felelet a 26. számú kérdésre.) Hízomarkó állatát eljárás, nem a nyírt marha kétségben kívül jobban bízik. Ez irányban számos kísérlet történt, mindannyi körülbelül megegyező eredményvel. Hosszabb ideig tartó és kísérletekből többet is felsorolni, elegendő lesz egy is, amely igen pontosan hajlatot végre s a többi kísérleteknek körülbelül átlag adottát adta. E szerint a

nyírás utáni első 2 hónapban darabonként 23 kilogrammal volt nagyobb a szulyparalutal, mint a nem nyírottaknál. A következő 2 hónapban a szulyparalutal-többség 14 kg-ról, a következő 1 hónapban pedig 5 kg-ról, végül az öt hónapig tartó hizálás alatt 42 kg-mot tett ki, a miert mindenesetre érdemes a hizókat lenyírni. Hogy a hizálás tartama alatt a szulyparalutal nem volt egyenletes, az természetes: a szőr növekedésével fordított arányban apad a szulyparalutal is. A szőr lenyírása folytán az ideggyegekényiség és az egész anyagcsere is fokozódik a mellet megváltozik a fokozottabb étvágyban, a felvett tápszerből jobk kizsádásában s így a hizás gyorsabb előhaladásában. Természetesen a lenyírt állatok rendszeren valamivel több takarmányt is fogyasztanak, ez azonban nem baj, mert a hizálás rendszeren annál nagyobb haszonnal jár, mint a rövidebb idő alatt megvalósuló, mert annál kevesebb takarmány használtatik fel az állat élet fenntartására. A rövid marhat nem igen szokás nyírni s ezért erre vonatkozó adatokkal nem igen rendelkezünk. Ha az állatok kijárnak, akkor nem tanácsos őket nyírni, mert a természet azért rendelt fölire a hosszabb szőrzetet, hogy rossz hővezető tulajdonságai fogva védelmezze az állatot. Ha azonban a ridg állat folytonosan állóállásban áll, nem látok semmi okot, mely azok lenyírását akadályozná vagy gátolná. Sőt valószínűnek tartom, hogy lenyírásuk által megfelelő takarmányozás mellett, fejlődésük gyorsittak. Erre nézve azonban adatokkal nem rendelkezünk.

Juhok kétszeri nyírása. *(Felelet az 8. sz. kérdésére.)* Kétszét sem szenved, hogy kétszeri nyírásnál ha nem is kétszer annyit, de mindenesetre jóval több gyapjút nyerhetünk mint egyszeri nyírásnál, többet pedig azért, mert a nyírás utáni első hónapokban erőteljesebben nő a gyapjú, mint későbbben. Rhóde észlelései szerint az első 7 hónapban a gyapjú növekedése nő a gyapjú, mint a további hónapokban. Stohmann kísérleténél a nyírás utáni 151 napig a gyapjúnövés kétszerese volt az utána következő 122 napi növekedésnek. Ezeknek alapján azt lehet mondani, hogy kétszeri nyírásnál körülbelül 15-30%-t több gyapjút nyírhatók, mint egyszeri nyírásnál, függvén ezen különbséget a gyapjú minősége és a nyírásúgy megválasztása. E mellett azonban figyelembe veendő, hogy a 15hszöri nyírásnál a gyapjú-finomagságból veszít a hogy a verő a két-nyírtó gyapjút általában is kevesebbre vessüli s azért kevesebbet is fizet. Figyelembe veendő, hogy a kétszeri nyírás kettős költséggel jár s hogy a szoptatóról nyírás után hűlőse bánkalmak miatt a juhok között nagyobb leend az elhullási százalék. Ezen körülmények az adott viszonyok között leendő mérlegelése, állapítja meg, hogy vajjon előnyös leendő-e a kétszeri nyírás vagy sem. Megjegyzendő még, hogy finom és rövid gyapjúk juhok egyáltalában nem alkalmasak a kétszeri nyírásra, továbbá, hogy az intenzív takarmányozásnál a nyírásúlyt nyugobtatni egyáltalán nem, vagy csak nagyon minimális mértékben lehet s végül, hogy kétszeri nyírás mellett nagyon korán kell bárányoztatni, hogy április végére, az első fűszítés, illetve nyírás idejére a bárányok megerősödve legyenek s mindennapi takarmányt jól fogyasztanak.

Göblyök takarmányozása. *(Felelet az 28. számú kérdésére.)* Ha több figyelemmel kísérté volna a feleletet rovátát, arról győződött volna meg, hogy nem szívesen szagolunk takarmányozási receptekkel és pedig azért nem, mert az állatok változó individualitásuknál fogva változó tápanyagszükséglettel bírnak és emiatt ugyanazon takarmány összetételét sokféleképp lehet úgy variálni, hogy ugyanannyi tápanyag jöjjön ki végeredményépp, a nélkül, hogy ezek a variációk egyenlő pénzbe kerüljenek. E szerint tehát ugyanannyi tápanyaggal előcsobban s drágábban lehet hiz-

lalni, de előcsob s mégis jól csak az képes hiszleri, a ki a helyi takarmányviszonyokat ismerli.

A tápanyagszabványok általagos számválai hozzájárulólegesen meggyező takarmányösszetállítás pl. a következő, mely a hizálás kezdetére s 1000 kg. élőszulyra vonatkozik: 60 kg. répa, 12 kg. zabosbűkköny, 6 kg. buzaszalma, 3 kg. tengeridára s 3 kg. rezepegyógácsa. Ebben van 27,5 kg. szárazanyag, 2,523 kg. emészthető fehérje, 0,903 kg. emészthető zsír s 14,898 kg. emészthető szénhidrát. Tapasztalat 1: 8,5. Ez az összetállítás egyenlő esetekben válthat, más esetekben nem, példail, be nem vialt akkor, ha vagy nem felel meg az állatok individualitásának, vagy ha olyanok a helyi takarmányviszonyok, hogy fentebbli takarmányokat más mennyiségépp, de úgy variálva, hogy ugyanannyi tápanyag jöjjön ki, előcsobhatunk szintén szeszgyárral, sem illatjai individualitásának, sem takarmányviszonyaiban nem vagyunk kellően beavatva, most nem ajánlhatunk többet, azt azonban meg tanácsoljuk, hogy olvassa el a „Köztelek” számú évi 90. s 91. számban a 458. és 463. számú kérdésekre adott feleleteket.

Cselek.

Mosléksómr. *(Második felelet az 5. sz. kérdésére.)* A mosléksómrakban szintén szeszgyárral van, hol nagy mennyiségű burgonyát fedő lánk és míg a burgonya tart, addig abból készil a szesz.

A sómrót is kiütött és pedig oly mértékben, hogy áldozatot is kívánt. Hogy a sómró tovább ne terjedjen, kukoricadartát dugott abrakul az ökröknek belekeverve a mosléksó, és pedig darabjáról naponta 2 kg-ot. Amelyik ökror már teljesen benne volt a bahjan, az elég gyorsan kigyógyult, amelynél pedig csak némileg mutakozott, annak néhány nap muiva teljesen elmúlt, de uj megbetegedés a dara adagolása után nem mutakozott.

Örök tarka tehénnek közil, melyek a nyár folyamán is kukoricadartát szoktak a fejéhez kapni, tehát a mosléketetés megkezdése előtt jóval előbb is kapnak darát, egyiken sem ütött ki a sómró és így egész nyugodtan merem állítani, hogy azon állat, amely a burgonyamosléketetés előtt néhány nappal, vagy héttel tengeridaraetetésben részesül, az egész fűzést csak burgonyából végezniz; tegyünk így fűzést burgonyából, egyet pedig tengerből, mert így a moslék feles lesz és ez is igen segit a dolgoz, de azért a dara adagolását ne hagyjuk semmi szin alatt se.

Dússy Imre.

Telepítési értekezlet.

Egész kis országgyűlés 18-án ötötte az az értekezlet, mely a hó 18-án kezdette meg a körülmények és a feltevések tárgyalását előlökkel alatt. Mint az előzetesen szétküldött kérdőívekből látjuk, az az értekezlet nem pusztán a telepítéssel, hanem az ezzel rokonkérdések egész komplexumával is hivott foglalkozni. Ide tartoznak tehát a kisembereknek parcellázások, telepítések, különböz bérelti rendszeren révén való földhözragatása a gazdasági rész szempontjából és a földek nagy részébe való rugizása nemzeti szempontból. Itt követel figyelmet a magyar középirtokos osztály rekonstrukciósának kérdése is, gazdasági, faj, nemzeti és szociális tekintetéből egyaránt. Egy mesző jövőre értékesítendő helyre földirtokpolitika nyerheti különösi pontjait az értekezleten leendő tárgyalásokban, a melyet éppen a miatt országos jelentőségű mozzanatnak kell tartanunk. Az értekezleten tényleg számos kitinőséges vesz részt a közleletnek. Alább adjuk a meghivottak névsorát, azzal a megjegyzéssel, hogy az

itt kitüntetettek majdnem kivétel nélkül megjelentek az értekezleten.

Meghivattak az ankétre: gróf Andrásdy Sándor, gróf Apponyi Albert, Asóth János, Babics József, gróf Batthy György, Bartha Ödön, Bartha Miklós, Bóss Károly, Batthyány Bathányi Tivadar, Bedő Albert, dr. Bekes Gusztáv, Bernát István, gróf Bethlen Pal, Berzevich Albert, Blaskovics Sándor, Bujanovics Sándor, Besseuényi Ferencc, gróf Csáky Sándor, gróf Dessewffy Aurél, Dessewffy Sándor, Deutsch Antal, Eszery Lajos, Emődy József, Ernusz Kelemen, herczeg Esterházy Miklós, Fejér Miklós, Felner Frigyes, Forster Géza, gróf Festetics Tassiló, dr. Gaal Jenő, Gajfár Ödön, dr. Gyórfy Gyula, Galgóczy Károly, dr. Haller József, báró Harkányi János, Hegedüs Loránd, Hieronymi Károly, Hoisly Pál, Horvácsy Nándor, dr. Imrédy Kálmán, dr. Imrédy Pál, Jászszentgyi Ignác, báró Jósika Sámuel, Josth Gyula, dr. Justh Ferencc, Jekelfalussy József, Kabós Ferencc, Kada Elek, gróf Károlyi Sándor, gróf Kornis Viktor, Kossuth Ferencc, Komjáthy Béla, Kovács Sándor, Kristóffy József, dr. Láng Lajos, Libits Adolf, Lippich Gusztáv, Lukács Antal, Lukács Béla, Lukács György, gróf Malinich József, Makfalvy Géza, Mandello Gyula, Miklóssy Áron, Molnár János, Nádor Lajos, Nedeczey János, Norvák József, Neményi Ambrus, Országos központi hitelszövetkezet, Orley Kálmán, ögróf Pallavicini Edő, ögróf Pallavicini Sándor, Pap Géza, Pogány Károly főispán, Purgly Sándor, Rakovszky István, gróf Ráday Gyendy, Rakosi Jenő, Rónay Jenő, báró Rudnyanszky József, Rubinek Gyula, Sándor Gyula, Szabó László, gróf Szapary Gyula, gróf Széchenyi Imre, gróf Széchenyi Sándor, Szilágyi Desző, Szilassy Zoltán, Szily Pongrácz, Szabó Imre, Szabó József, gróf Teleki József, gróf Tisza István, Tallian Béla, Tokaji Nagy László, Ungron Gábor, Ugron Zoltán, Vadnay Andor, Vancsó Gyula, Végvári Áron, Veszé József, gróf Veszé Béla, Zselényi Daniel, gróf Zselenski Róbert, gróf Zichy János.

Írásbeli véleményeket adtak be: Károlyi Sándor gróf, Vancsó Gyula, Galgóczy Károly, Szabó József az E. G. E. elnöke, Ráday Gedeon gróf, Nedeczey János, Bekács Gusztáv, Malinich József gróf, Tokaji Nagy László. Az első nap megindult viták s a felszólalásra jelentkezők számból következtetése, az értekezlet legalább három napig fog tartani. Tekintettel az igazézők nagygyűlése diskussziókra, a tanácskozás előfolyását egyszerre és lehetőleg részletesen fogjuk közzélni, hogy az érdeklődők az alkalomtól összefogó képet nyeressenek. Ez egészelműen vezetés gyártára a Darányi miniszter földmívelésügyi tanácsvezetőjének beszédjét közzöljük, mely következőleg hangzik:

„Tiszelt értekezlet! A törvényhozás előtt tett ígéretemet kívántam beváltani akkor, amióhán módót és alkalmat adtam a tisztelt értekezlet tagjainak, hogy a telepítés kérdését széleskörűen megvitassák. A megvitetésnek a nagy érdeklődés, melyet tapasztalok, a nagy érdeklődés biztosítása azon helyes értekezés, amelynél a tisztelt értekezlet és általában a társadalom ezen kérdés nagy fontossága iránt viselkedik. (Ezután a miniszter felsorolja azokat, akik kimentettek magukat s bemutatja a miniszterium képviselőit). Az őszes telepekkel egy áttekintéskimutatást az értekezlet tagok közt szótosztanak s elhatározzák, hogy az írásbeli véleményeket kinyomtatják és a tárgyalások folyamán kiosztják. Ezután a miniszter így folytatja beszédét. Bár vannak kések előadók tervezetek, nem kívántam azonban a tisztelt értekezletnek bemutatni és pedig azért nem, nehogy az értekezlet tagok túlságosan kintelenbe kerüljenek. A kérdőpontra a módót és alkalmat nyújtanak arra, hogy minden kérdés behatóan és tüzetesen megbeszélésed és emnyiben bárki azt találja, hogy a kérdőpontra kál a kérdés kimerite nincsen, igen

szívesen járlok ahhoz, hogy azok letárgyalása után újabb kérdések is vetessenek fel. Azt hiszem, leghevesebb, hogy előbb általános diskusszió induljon meg, mert úgy vagyok érde-sülve, hogy többen óhánának általánosabban a dolgohoz szólni. Vagyis azt kérem, át a kérdőpontok tárgyalásán. Ugy gondolom, hogy az időbeosztási illetőleg is helyes lesz tájékoztatni a tisztelt értekezletet, hogy talán elég lesz, ha naponként délután 4 óráról 7 óráig tár-gyalunk. Már most tisztelt értekezlet nem lehet, hogy röviden ki ne terjeszkedjem a létező telepek állására. Vagyis a tisztelt értekezletnek 14 telep van a pénzügyminiszter úr szíves föl-átítani ezen fátározás 57 telepet avérvől, hogy ezen telepek együttesen és egyöntetűen kezel-tessek; összesen tehát 71 telepünk van. Itt mellesleg megjegyzem, hogy a pénzügyminisz-ter úr a még el nem adott állami birtokokat is rendelkezésre bocsátotta avérvől, hogy azok kezelése és felhasználása tekintetében az első szempont a gazdasági és szociális szempont legyen (Háyslécs). Ez előzműl a fennálló telepeknél azt tűztem ki, hogy az úres telep-helyek betöltésük, továbbá, hogy a meglévő telepeket erősitük, gyarapítsuk és fejleszt-ük, ahol arra mód és alkalom van. Ahól pedig a fejlesztés és a terjeszkedés nem lehetséges, ott iparkodunk a telepek gazdasági helyzetét indírekt uton elősegíteni és támogatni. Hogy a tisztelt értekezletnek némi fogalma legyen működésünkről, csak röviden az 1899. évről kívánok szólni. Ez évben 4945 kft. holdon 1.713.494 korona értékben 234 telephely töltött be, és örömmel konstatalom, hogy mielőtt a telepek telepek megálltak volna, a kincstárnak 185.000 korona értékben fizettek le. Általában oda törekedtem, hogy telepekül olyanok vetessenek fel, akik bizonyos vagyoni és erkölcsi képesséssel bírnak és örömmel tudatom a tisztelt értekezlet-vel, hogy nemcsak azt a 234 telephelyet siker-ült jól módon és magamnak kizárólag az ama nyilvános telepekkel feljelen, hanem nagy számmal vannak azoknak a jelölteknek a kö-zeben az előző években folyón bírály volt, vagyis az látszó, hogy már a jobboldali föld-mivelőnép is kezd a településre gondolni, az látszó, hogy kezdenek megbarátkozni a telepít-észi eszmével és kezdenek bizalommal visel-tenni az állami telepítési akcióra. A településnél talán ha nem is fontosabb, de mindenesetre gyorsabb eredményeképes fel-mutatói az oszkári, az indokolt parcellázásnak elősegítése és előmozdítása. Itt jelentem a tisztelt értekezletnek, hogy számos alkalom-mal fordult hozzám ilyen parcellázási tö-rekvésekkel. Jelenleg ezek támogatására tör-vényes alapunk nincsen, de amit törvényes alap nélkül lehetett elvégezni, azt megtehettük, úgy a törvényhatóságok, valamint megottie a kormány és az egy pár ilyen szép dolgot siker-ült a lefolyt évrben egyesítel erővel létesíteni. Elisméremself megemlékezésem e helyütt az Országos Központi Hitelszövetkezet közremű-ködéséről, a mely ilyen cölökbán eddig a legnagyobb létszámmal járt kezembe. De nem csak a telepítési és a parcellázással kell gon-dolnodni, hanem gondolni kell arra is, s ez nemcsak általán, hanem különböző oldalakról a törvényhozásban is többször lett hangsú-lyozva — hogy a munkásoknak is mód adás-ék valami kis ház, egy kis szőlő, egy kis föld megszerzésére, szóval, hogy a munkátelepek indékát elősegítse, mert gondunk, hogy a jóvával munkánszám is érzeze, hogy ez alkalommal sem felekedtünk meg róla, hogy al-kalomsuk általánosan gondoskodásunk tárgyát képezi. Általán a telepítési ügy és ezzel kapcsolatos kérdések módot és alkalmat ad-nak arra, hogy a birtokos-osztályozva föld-mivelőnép közelebb hozzák. Ez egy újabb kapos, mely a földmivélő népeknek a birtokos osztályhoz köti hitava van, mert szerintem a helyszínén a vezető szerep, az irányító szerep a birtokos-osztályt kell, hogy illesse. Akik megismerik,

azok gyakran megértik egymást és akik meg-értik egymást, azok meg is szokták egymást becsülni. En az osztályok között ellentéteket nem látok fenforogni. Lehetnek most és lehet-nek jövőben is különbségek a felfogások, de én azt tartalom, hogy az előző felfogások kölcsönös jóákarat mellett könnyen kiegyen-letők mindaddig, amíg azokba idegen szem-pontok be nem kevertetnek. Ezen kérdések, tisztelt értekezlet, nem szolgálhatnak arra, hogy egymás ellen fogyverüljünk ki öket. A telepítés és ezzel kapcsolatos kérdések kö-zös hitossáddá, közös garanzálattá válnak, ha képeződik állami gazdasági és szociális fennál-lásunknak és fejlődésünknek. És én reménylen, hogy az érintettek pontokat meg fogjuk találni, mert bízom egyfelől a magyar birtokos-osztály, ha-gyanom embereszeretében, másfelől föld-mivelő népkünk józan okosságában, amely — hasacsk mesterségesen igaztva nem lett — lehetetlen dolgokat nem kívánát és földosztási ábrándokról idegen volt! A mi földünknek, tisztelt értekezlet, megtalálni ezen nagy akó-zó-hoz az eszközöket és kereteket. A kérdés megoldását minden érdekel ténylezővel egyet-értésben óhajjuk és kívánjuk eszközölni: azért gondoskodtam arról, hogy ezen az értekezlet-nél maguk a telepek-ek is képviselve legyenek. Csak azok a törvények helyesek és érik el-céljüket, amelyek nemcsak a szülőkértekezlet felének meg, hanem megfelelnek a nép gon-dolkodásának és a nép érzelmeinek is. En azt óhajtam, hogy az a törvényjavaslat, amely ezen értekezlet tanácskozásainak kifolyása lesz, ne legyen holt betű, hanem legyen az életből merítve és az életnek szánva. Ezért nem a kereskedelmi érdekek alapján, hanem az állami indulni. Igénis, felhasználjuk azon tapasztala-tokat, amelyek a külföldön szereztek. De én azt tartom, hogy első sorban Magyarország viszony-nyaira kell gondolnunk és azt sem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy Magyarországnak különböző viszonyai is vannak és különböző viszonyok különböző elbírású igényekkel. Ezek az értekezlet Tisztelettel vagyok magammal az iránt, hogy a kérdés megoldása sok nehézséggel, sok akadállyal fog találkozni. De azt tartom, hogy életbeárvó kérdésekben, oly kérdésekben, amelyek állami és gazdasági létünk elősorbán érdeklők, azoknak, akiket a viszonyok vaamely országos ügy élére állít-sítottak, nem az a hivatásuk és feladatuk, hogy a nehézségeket megkerüljők, hanem az hogy azoknak megpróbázzanak, azokat leküzdéni iparkodjanak. En, tisztelt értekezlet, a magam értelet fogvatékosnak tartlanám, annyi nehézség-ekkel találkozhatunk e szövevényes kérdés-ben. De valamint a jogtörlesztésemmi erő és semmi hatalom nem tudja elváltatni, de jön egy magyar szavazó, egy határozat hullám és fel-tázza azt és tovább viszi; ugy azt hiszem, hogy a telepítési akcióban is a kormány és a törvényhozás erejét egy zseges, egységes köz-vélemény fejlődésében lel, hogy keresse és találja. Ugy hiszem, hogy erre annál inkább számíthatunk, mert a telepítési ügynek külö-möző fázisai voltak ugyan, de a közönség a társadalom rokonszenva a telepítési ügy iránt állandó és változatlan maradt. En azt hiszem tisztelt értekezlet, hogy az ország és a magyar társadalom meg fogja érteni a kor-ított jeleit s mindannyian ösvete lesznek jobbold-erőinket e kérdésnek tárgyilag és gyakorlati megoldására. Ebben a ügy és nehéz, de nem kevésbé hasznos, rokonos, éreim, legyenek munkatársaim és támogassanak bennünket. Ez volt a miniszter megnyitó beszéde, amely egyfelől kijelölte a diskusszió korlát-jait, másfelől rokonszenvos hangjával az ellen-teszt nézetek kiegyenlítésére már eleve kel-vezően hatott. A miniszter megnyitóbeszéde után azonnal kezdetét vette az általános vita, melynek eredményéről azonban csak érte-kezletünk utána fogunk beszámolni.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

Az OMGE. közléményei	113
Tenyészárny rendező-bizottságának ülése	113
Az általános vámtarifa revíziója küszöbben. Gróf Desseffy úrrol	121
Telepítési értekezlet	121
Tárca	121
Szerelmes eszika	114
Állattenyésztés	117
Tenyészárny magyar marháé	117
Gazdasági névtelen	117
Minő szőlőbetegség éles a bogyan használandó a kén?	117
Gazdasági vegytan	118
Hamis olajbogyó	118
Kérdések és feleletek	119
Vegyesek	122
Környekedem, főzde	125-126
Budapesti palacsinták	Szeszületek
zsebet gözmalom — Lajza gözmalom. — Here magvak. — Veitmagvak. — Apóli kőolajfőnyel-műgyár részletei. — Budapesti vállalkozások árnyégyezése a nagyban (en gros) eladott dielmi cikkek áruáról. — Állatvásárok: Budapesti szarvasmarhavásár. — Budapesti gazdasági és tenyészmarhavásár. — Budapesti lovársár. — Kőbányai sertésvásár. — Ingatlanok árverései (40000 korona becsérté-ken felül).	126
8. évkönyvi éretelek.	126

A m. kir. mezőgazdasági múzeum gyűjteményei a VII. ker. Kerepesi út 72. szám alatt közlem megtekinthetők a hétfői és az ünnepekkel napok kivételével:

naponként délut. 9 óráig d. n. 1 óráig.
Hétfői és az ünnepek követő napokon a múzeum zárván van.

A múzeum látogatója ingyenes.

A legközelebbi villamos-közműegyhely a Kerepesi úton a Kerepesi József VII. ker. Ált. örvény utca sarkán, a városba menet VIII. ker. a Kenyérmező utca sarkán van.

Kinevezés. A földművelésügyi m. kir. miniszter *Budavai Virgil* segédtitkár címével felruházott jószág-igazgatósági foglalatú segédtitkárát, — *Szabó István* soron lakost, c. leveles mérnököt jószágigazgatósági mérnököt az az. kir. jószágigazgatóság személyzeti létszámába és Széles István, a hőmérsékéveszték m. kir. földművelésügyi igazgatóját, Hódmezővásárhely m. város közigazgatási bíróságha közgazdasági előadóvá nevezte ki.

A vámtarifa revíziója küszöbén.

A kiegyezési tárgyalásoknak befejezése után alig lesz fontosabb tendője kormányunknak, mint a legközelebbi jövőben megkötendő külföldi kereskedelmi szerződések előkészítése. Ebben a tekintetben a tisztelt értekezlet és egységes közvélemény alakulása fölülte kívánatos. A magyar gazdaságkötőnség hálával és elismeréssel fogadhatja gróf *Desseffy Aurél* urnak, az OMGE. elnökének mai lapunk első helyén közölt cikkeit, amelyben erre a fontos feladatra radumát és egyuttal kijelöli az irányelveket, amelyeknek alapján a közvéleménynek is ebben a kérdésben állást foglalnia kell, ha azt akarjuk, hogy eddigi vámpolitikánk hibáit kiküszöböltsenek. Erre a kiváló cikkre a gazdaságkötőnség figyelmét külön is fel-hívni kötelességünknek tartjuk.

A **Gazdák Biztosítói Szövetkezte** vezetése nézve a B. H. nyomán több lap közölte, hogy a szövetkezet igazgatósága az intézet vezetése külföldi szak-erőt fog meghívni. Ez nem felel meg a váloságnak s ezen feltevésre talán az szolgáltatót alapot, hogy az igazgatóság bizonyos szakérdésekben egy külföldi szövetkezet igazgatójának a szakvélemé-nyét is kikérte.

Az 50 kilogrammos súlyosság és a molnárak. A tözsei súlyosságok 50 kgr-ra

történet redukálása ellen a vidéki malomiparosok országos egyesítése is erőlyesen állást foglalt s emlékiratban kéri a földosztanacso, hogy a 100 kgr.-os súlyegység a gabonamennyekéjre helyreállítsanak. Az átirát főbb indokai a következők:

Az átirat felméli, hogy az új intézkedés nem felel meg a fejlődésnek a métermérték természetének és a közforgalom igényének.

A decimális rendszer fogadta el egész Európa és a hol még e' fogadja nincs, Nagy-Britanniában, éppen most foglalkoznak azzal, hogy a métermértékre és decimális rendszerre térjenek át, Oroszországban pedig megengedték annak fakultatív használatát.

A súly egységére az 1874. VIII. törvény-cikk a 7. §-ban a kilogrammot állapítja meg és annak többszörökét az ezer kilogrammot, a tonnáat. A gyakorlat képezte ki nálunk a métermézt, a kilogramm százszorosát és a tonna tízszorát.

A méterméret behozatala után a mássa helyett a 100 kg., az u. n. méterméza foglalta el és lett a tömegarák súlyegysége, valamint az egész kontinensben, ugy' nálunk is. Az összes kötelezők vállalatok díjszámbaírásában, az összes vámteráirákban áttértek a 100 kilogrammos súlyegységre és a nevezetesebb országok vámteráirái — az osztrák-magyar, német birodalmi, olasz, francia, belga, román, szeb stb. vámteráirái, — tömegarák-tételeinek súlyegységei is mindmennyien a 100 kilogrammos súlyegységen alapultak.

A kereskedelmi szokás szentesítette ezt az egységet és a budapesti tőzsdé közel negyedszázada használja azt.

A koroncért behozatala most alkalmas szolgál, hogy ezen a helyes és megfelelő szokás változtatás történjék minden alapos és a természetzerű érveknek ellenálló helyek ok nélkül.

Az az egyetlen hivatkozás, hogy egyházián délméret tőzsdé az 50 kilogrammos súlyegység szerint állapítja meg árukat, nem állhat, mert ezeken a helyeken az 50 kilogrammos súlyegység, mint a régi vámméza maradt meg, úgy, hogy itt nem az újról a régiére való visszatérés, tehát nem hátralepés történt, hanem ezek a tőzsdék konzervatív ragaszkodásból maradtak meg a régi módszer mellett. Külömben is Németországon e vámfuot egységet az üzletforgalom és a forgalomban szintén megmaradt és így ott az 50 kilogrammos súlyegység még a decimális rendszer mellett is némi létjogosultságot nem lehet megtagadni.

Másként van ez nálunk. Mi elfogadtuk régen a métermézt; átment az a kereskedelmi forgalomba és kiküszöbölése retrograd lépést jelent, a minthogy retrograd lépést jelentene, ha a kilogramm helyébe a mássa lépett volna, az 50 kilogrammos súlyegységet. A mily észszerűlen volna ez az intézkedés a kis forgalom szempontjából, ép oly irracionális az 50 kilogrammos súlyegységre tömeges áruk forgalomban.

A gabonamérek vásárlásánál mifele nehézségei mutatkoznak majd a paritásos kalkulácziókban, ha tekintetbe vesszük, hogy a vevő is, az eladó is a tonnáért át 50 kilogrammos súlyegységen számítja, de az annak alakulásában szerepet játszó szállítási- és fuvarozási díjtétel, a követvevőmót és az országos vámtételek 100 kilogrammos egységben kénytelen számítása venni.

Az a szükségzerű követelmény pedig, melynek alapos voltát a földosztanás is elismerete azzal, hogy a lisztnek és őrléményeknek súlyegységét 100 kilogrammra megfoghatja, újraszámítás alá az a anomáliát, mely szintén a nyerstermények súlyegysége kisebb, mint az amlól készült iparizék, jóllehet az iparizék, mely a nyersterményből készül, voltaképen a kisebb súly és azt az anomáliát, hogy az oleőbb nyerstermény árnyozó súlyegysége csekélyebb, mint a drágább gyártmányé.

Éz a kétszeres súlyegység ismét a kereskedői kalkulációt nehezíti meg, eltekintve attól, hogy a buza és a liszt különböző súlyegysége megehezíti az ezen két árucikk árvtalozásában szükségessé ősszhangot, melynek tulajdonképen a jegyzésben láthatólag is kifejezésre kellene hozni.

A molnárok állásfoglalásának megokolása tehát minden ponton találkozik azokkal az indokokkal, amelyek az OMGE.-t az új súlyegység ellen való állásfoglalásra készíték. Mikor a súlyjegyzés által érdekelt köröknek tiltakozását ilyen elvitatathatlan indokok támogatják, akkor szinte sérőten tűnik ki az az anomália, hogy mennyire elszigetelt érdekeket szolgál az új súlyegység s mennyire elítélhető a földosztanacso attól a háttérátsól, hogy a gazdasági élet közkevetelményeivel szolidáris legyen.

A sertesűvés csökkenése. A legutóbbi állategységűzés kimutatás szerint hazánkban a sertesűvés 508 községben uralg, ezzel szemben a nyár folyóiban majdnem háromszor annyira sűvés volt fertőző. Állategységűzési állapotunk ezen kedvezőbb helyzete folyójan a földművelésügyi miniszter leiratot intézett a gazdasági egyesületekhez és a törvénybiztosokhoz, figyelmükbe ajánlv azokat a védekezési módoakat, amelyeknek betartása esetén a gazdaságosság maga is hathatósan hozzájárulhat ahhoz, hogy a betegség még sűvésből köre szorításra és ezáltal nemcsak a közvetlenül károsodások mellőztessenek, de állatforgalmunk és kereskedelmünk is lehetőleg akadálytalanul legyen lebonyolítató.

Szegedi tűzárk biztosító szövetkezet. Szeged város polgársága mozgalmat indított egy tűzárk biztosító szövetkezet alakítása érdekében s ezen mozgalom amint érőtlendő, máris előbb is vezetett, amennyiben folyó hó 15-én a szegedi háztulajdonosok tűzárk biztosító szövetkezete dr. László György ország. képviselő előktele alatt meg is alakult. Nem ismerjük a megalakuló szövetkezet szervezetét, ismerve azonban Szeged város tűzárk biztosító egy líly szűk körök között mozgó tűzbiztosítási szövetkezet alakítását nem tartjuk természetesebb hivatkozást tartjuk, mert az a föltétel, hogy az eddigi kárstatistika adatai alapján a jelenlegi díjak jelentékeny részét meg lehet takarítani, nagyon problematikus, amennyiben egy kedvezőtlen kockázatu ővített égen drágává lehetett ezt az őnbitosítást. Az új tűzárk biztosító szövetkezet csakis úgy háríthatja el őnbitosítást a kockázatot, ha nagymértékben viszonbitosítást, amely esetben azonban már a jelentékeny díjmegetakarítástól, amely ezébből tulajdonképp alakult az egyesülettől, rögtön elesnek, miután a viszonbitosítást az eddigi díjakat sem leszállítani nem engedi, sem a hozzá bevezetett díjakat vissza nem téríti. Sokkal egyszerűbb lett volna, ha Szeged város háztulajdonosai csak az állapottól a biztosító szövetkezetekhez, emm kebelében oldják meg a kérdést, mert ép a biztosítás terén is, ahol tömeges részvétel után lehet csak előnyöket biztosítani.

Szegény magyar gentry! Nyitra városában a Grünfeld Nánhan ur által szerkesztett „Neutraer Zeitung”-ban olvassuk az alábbi sorokat, felelet gyánast azokra a kelkes szavakra, melyeket Erdődy József a magyar közpártokoształy talpraállításáról a nyitrai megyei g. e. közgyűlésén elmondott. Lássuk csak, a nálunk szvesen fogadott Grünfeld ur, hogyan aszoprofálja a magyar gentry tipikus alakját. „A magyar gentry soha sem volt az, a mi róla tartanak. A ki is ismeri akarja, hogy melyek voltak az állapotok a gentry urak idejében, az olvassa o Eötvösnek. A falu jegyzője címűt regnyévt, a melyben a költő és álamférfi nemzete elé tartja a tükrőt, hogy abban magát lássa és megismerje. A gentry egész működése egyrésztől a gravamimális politikában, másrésztől mulatságokból állt: különösen kártyázásból és ivásból.

Uralma alatt fejlődött ki a virázgó rabló romantika. Nyomatott papirosoól a legtöbb gentry-lázban rendszeren csak imádásos könyvet, a Corpis Jurist, egy náptár, na meg különféle garnitúra játékkártyát lehetett találni. A munkához és takarékosáshoz nem szokott gentry csakis aldig őrlizmete meg pozícióját, a míg bizonyos privilégiumok, prerogatívák hitoktában volt. De a mikor saját lábát kellett volna állania, a mikor az állam a munkát, a melyre támaszkodott, elvette, akkor menthetetlenül tökmrepedt. Mert ez az osztály csak ővézni tudott, de nem dolgozni; pénzét kiadóbb tudott, de nem szerezni s legkevésebb megkariarítani. Éz a hang s a benne megnyilvánuló mérvőség meggyőző, nem őppen új. Csak az általmiség szűt némileg érdekes. Mert ezt a kegyetlen kritikát abban az időben mondotta el Grünfeld ur, a mikor a magyar közpártokos (s valjukk meg pirulva: egyuttal középnevező) osztály talpraállításán, illetve a jobboldalra nem egy problémája ként foglalkoztatott a közvéleményt. A kritika azt mondta erre: „romlott, nem élőképű faj, hajgukk pusztulni, kutyából nem lesz szálonna.” Kérdézetben, honnan szedi G. ur kritikai észleleteit, hiszen ő még nem volt itt akkor, mikor az a szegény gentry a szemére vetett privilégiumokat a nemzeti áldozatok oltárára fektette! Ő csak a kéz romlót találta már itt, amikor a politikai és gazdasági megrobboltságot néhez mértéke szűnőlt megélt. Ő nem látta azt a gentryt, aki feleslegét ép oly szivesen áldozta, mint loért és kártyáért, bár nem írható javára az a bizonyosság az őlélességre, hogy a törvény által nem őröztt szegény ember lába alul a földet, feje alul a pártulát, a háza falát... De minek is beszélek erről G. urnak, hiszen ő nőrőlábok tanulta megismerni azt a fajt s a pogázus nyergébe ülve kalandozta be az ellenőrlésben máit banchadálást és kártyavornyájt, hogy azok után egy létűnő nemzedék hanyatlásának okát megértsé. Szegény Eötvös, ha tudta volna... Aztán G. ur tellive regényes személyisékkal, szemere őléleti modern szemérvég s őlé őngedekenyégséget, irgalmat nem ismerő szigorral és lelelezi őspádnak, hogy arcunkra a szegény jura költözökös s őket megtagadni tudnak kedvűnk. Ne legyenek kérem olyan szigorúak a magyar gentry iránt, ismerjenek be legalább annyit, hogy hivatást löltöktek be, amennyiben gyors zálléskűköt őlétték a tökéletes őléti procedúra. Gyomran lelelvőztették azt, hogy hűklyben, omladékaikkól Grünfeld Nánhanok támadjanak fel, akik ezt a szegény magyar nemzetet a rosbem méltókétes és boldogulás sávéba vezessék. (B. B.)

Kimutatás a Magyarországi területén fekvő katonai őlémezési raktáraknál az 1889—1900. évi őrlési őlény által eladásra kerülő korpáról:

Az őléomás neve	A korpák mennyisége		Haltányok (tonna)	Korok (tonna)	Törzsek (tonna)
	mm.	korona			
Budapest	2985	7 54	54		
Pozsony	1200	8 50	40		
Komárom	1245	7 50	?		
Sopron	675	7 44	32		
Szombathely	600	7 68	36		
Kassa	1380	6—	24		
Temesvár	2782	6—	42		
Szeged	832	5 80	36		
Nagyvárad	1258	6 20	20		
Gyulafehérvár	378	6 34	40 6		

A száok kölcsönadást naponként 0 4 fillér, egy jó jutassák eladási ára 60 fillér.

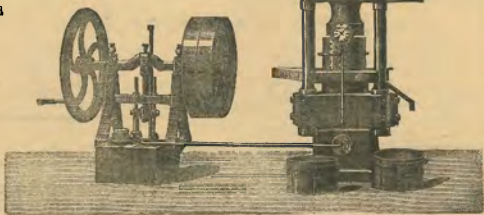
GRAEPEL HUGÓ

gép- és rostalemezgyár, malomépítész

Budapesten, V., Külső Váczi-ut 46.

A j á n l:

Olajszajtókat víznyomással és kezi hajtásra
Olajmagzúzógépeket
Olajmagpörkölőgépeket
Olajmagpépgyurógépeket
Olajmaghajalójáratokat
 és teljes
Olajgyári berendezéseket.

Á-jegyzékek ingyen és bérmentve.

A budapesti marhavásártéri vásári-pénztár részvénytárs.:

szarvasmarha, borjú, juh, kecske, bárány és sertések

bizományi eladásával
 foglalkozik.

A bizományba küldött állatokat — kísérő nélkül lehet feladni. A tulajdonosnak az eladásánál nem szükséges jelen lenni. A feladott állatokra a feladási-vevény ellenében megfelelő **előlegelet** azonnal határozottlag megállapított kamattal mellett.

Vasúti küldemények címzéséről:

Vásárpénztár, Budapest, Ferenccváros.

Levél, sürgöny, telefonczím: „VÁSÁRPÉNZTÁR—BUDAPEST.”

58

Lapunk bekötési táblája

1 frt 36 krÉrt (portómentesen)

kapható kiadóhivatalunkban.

T. Cz.

Van szerencsénk H. J. Lovag Prokovecra Imre ur következ ő nyelveit szives figyelmébe ajánlani: Tervek sora óta nem csupán a belföldön, hanem a külföldön is a legnagyobb és leggyorsabb és legbiztosabb sikerrel elterjedt és mint szinte korszakalkotó tenyésztő általánosan elismert

Kwasziti eredeti Hanna-Pedigree vetőárpa,

mely a következő tulajdonságok által tűnik ki:

kiváló korarettőség,
 legdusabb termés és tele szemek,
 legnagyobb keményítőtartalom,
 legnagyobb kivonatiaknázás,
 csekély proteinanyagok,
 sűrűmehésság, fodorózódás és puhóság,
 csekély kihullás túlerőségnél.

Vetőgőg.

Az érdekeltek biztosítására egy **előtétlenül** valódi vetőmag bessorzérésénél, melyet egyedül mi gazdaságainkon, minden más fajta kizárásával, tenyésztünk és külföldre is, ezen tenyésztésünket az ólmított kereskedelmi és iparkamara védőgőg-bejegyzési hivatalának R. Z. 777 sz. a. fennbőli **védőjegyzé**g bejegyeztek, a mi az érdekelteket különösen figyelmezteti bátorodunk. Felkérjük, hogy megrendelésnél mielőbb hozzánk juttatni sziveskedjék, hogy a késleltetnek megfelelő a stílusjegyeket megfigyelhessék, minthogy árpánknál már több ízben még új egyelőt teljese eladták. A megrendelésük ora sorrendben eszócsoztotnak, a mint nálunk beérkeznek.

Kwasziti eredeti Hanna korán érő rozs,

mely szintén úgy bel- mint a külföldön jónak találtatik. Ezen tenyésztés is kiváló korarettőség által tűnik ki, úgy hogy leardása a kései rozsméknél és az árpa elől történik, a mi a gazdasági szemnek nagy hasznára válik. Kwasziti korán érő rozsunk jó termet ad, hosszú szalmát és a legbőbb fennmehésság, fodorozott, zöb színtü szemet tartalmazza. (84% zöld szem, szemben a pelkusi rozsossal, mely 64%-ot tartalmaz). A zöld szemek tudvalegővel értékesebbek — mert nitrogén tartalmuk magasabb — mint a sárga szemek. A zöld szemek 1000 szemű csomagjait 14 kg. 150 kg. hektáronként. Végül **Kwasziti nemestenyésztésű czukorárpa-malynakra** (Klein-Wanzlebeni fajta) bátorodunk szives figyelmű felhívni, melynek előnye ismeretesek. Felvilágosításokkal szivesen szolgálunk.

Kwasziti czukorgőg-rész-árvaság,

Posta és táviratállomás: Kwasziti, — Kaiser Ferdinánd-Nyórban állomás: Kwasziti

Wasserkirchen (Wasserkirchen)

A leghoznamkéesebb és legjóbb

sőrrarpa faj

a „Genossenschaft der Hannagerer
 producenten Prerau“ (Mähren)
 koránérő

Hanna árpá-ja.

Ajánljuk míg a készlet tart 10 kgkÉnt
10 frtÉrt zsák nélkül, Prerau állomás-
 hoz szállítva. 108

Minta 10 kr. bélyeg beküldése ellenében
 bérmentve.

Egy wagon vételénél nagy árengedimény.

176679/F. I.

Magy. kir. Államvasutak

Hirdetmény.

A magyar kir. Államvasutak zágrábi elvezetővonalának keretése alá tartozó Kőrös-Betovács-Várkony-Barsch E. & vasúti Katalin-vezetővonal része az ónos forgalomra berendezett Katalin-Kisvárd, Püch- és 21. Szék-Mährisch Pöbbsécskák, továbbá a szintén ónos forgalomra szolgáló Vékosabjelvas rakodó-állomással, végül a csupán személy és podgyászforgalomra berendezett Kistar megállóhelyvel 1900 évi január hó 2-án a nyilvános forgalomnak átadott.

(Ütannomás nem díjazatik.)

Az igazgatóság.

Fedezési hirdetmény.

King Almonarch. tit. record 1-35 sötét sárga importált amerikai ágét mén. ell. 1889-ben, 168 cméter magas, apja Almonarch (record angol mföld 2-24¹/₂, 14 ivadékkal a 2-30-as listában) anyja Dam of S. R. (S. R. ang. mföld recordja 2.06¹/₂),

Gróf Zichy János zichy-ujfalusi ménésében, díj 100 korona ;
 kancáknak csak a zab számítatik fel. Bejelenteni lehet

Gróf Zichy Kázmernál,

Zichy-Ujfalu (vasut., posta- és távira állomás), Fejérmegye.

178

Megjelent a

**Gazdasági
Számviteli Naptár**
1900. évre.

SZERKESZTŐ:

SZILASSY ZOLTÁN.

az Orsz. Magy. Gazd. Egyesület szerkesztő-titkára.

Kiadja az Országos Magyar Gazdasági Egyesület

Ára: 1 korona és 50 fillér

Portomentes küldéssel egy korona és 80 fillér (90 krajczár).

Egy díszesen s teljesen vászonba kötött, naptár részszel és gazdasági tudnivalókkal ellátott nagy alaku egyszerű számviteli könyv, a melyet minden gazda számvitelének bejegyzésére az egész éven át használhat.

Megrendelések

a „Köztelek“ kiadóhivatalába **Budapest, IX. ker., Üllői-ut 25. sz. intézendők.**

Hazai Jpan

FUCHS és SCHLICHTER.
Budapest, VI. József-utcz. 7.

Csakis

Hazai Ipart pártoljuk.

Leopold Adolf borgyára Tata-Tóváros.

Vesz mindenem állati bőrt, szerződésileg is. Készít szarvasbőrt, mosó-, töröl bőrt, cseres, fehér irthát, ezekből állandó raktár. Elvállal minden e szakba vágó munkákat.

Knuth Károly

mérnök és gyáros.

GYÁR ÉS IRODA:
BUDAPEST,

VII. ker., Garay-utca 6-8. szán.

Elvállal: Közveti, víz-, lég- és gőzfűtést, lég-szusz- és vízvezeték, csatornázást, szellőztetést, elektet, azváltók, vízerőművi szerelvények stb., különösen kőszén-, olaj- és robusz vándorokból nyert gázok értékesítését csejző készletek létesítését, városok, indóházak, nagyobb épületek és gyárak számára. Tervek, költségvetések, felvételek előírásait gyorsan készítik fel.

Legjobb minőségű kőszén- és gázraktárak.

1897/4. 98. C. Idb.

Magy. kir. államvasutak.

Hirdetmény.

(Ostrák-magyar vasuti kötélek. Nyugat magyar ostrák vasuti kötélek. Receptio nális kedvezmény Kolonban betöltött éremekkel díjazásra nére.

Az 1898. évi január hó 1-től érvényes díjazású I. rész áruosztályozása szerint C. 32. a) tétel alá tartozó csukorkidémnyekre, melyek Perek Állomásra teljes közlekedésben feladattak s Kolonban az „Ivoni” bank társaságban betöltöttak, onnan pedig a Duna jobb és balpartján fekvő budapesti állomásra, valamint Ó-Buda Filatorai gáz állomásra rezeptioadattak, a rezeptio kedvezménye 1900. január hó 1-től visszavonásig, de legkezőbb 1900. december hó végéig engedélyezték.

Minden rezeptioadattal kildemény után 100 kg.-kint 6 fillér (hat fillér) rezeptioadattal illeték számítatik, egyekben pedig a Magyarországi és Ausztria társaságban betöltött és azokból rezeptioadattal áru közlekedése és eladása 1900. január hó 1-től érvényes határozatmányok mérvadók.

A rezeptioadattal legkezőbb a betöltés napjától számított 12 hónapon belül kell megérkeznie.

Budapest, 1899. december hóban.

A magy. kir. államvasutak igazgatóság

Keleti J. orvosi műszergyáros
a a Budapest. a a
Főraktár: Koronaherceg-utca 17. sz.
Gyár: (Motor-erővel) IV. Károly-laktanya.
Állandó nagy raktár mindenem állatorvosi és gazdasági műszerekből, a legújabb előírás szerint. Olcsó és jótányos árak.
Javitások és műkésztések elfogadattak.
Képes árjegyzék ingyen.

Kwizda féle Korneuburgi marha táppor

Állattápanyag-utalás. A szarvas marhák számára a legelőtől való tápanyag hiányát pótolja. A táppor a legelőtől való tápanyag hiányát pótolja. A táppor a legelőtől való tápanyag hiányát pótolja.

Kwizda Ján. Ferenc,

A sertés javítása és hizlalása

gazdák és hizlálók használatára.

Az a portóményes kildemény I. sorozat 10 krajczár.

Minden fajta erdeicsemetéket

erdők és sövények alakításához, szép és olcsó: fenyő, erdei fenyő, fekete fenyő, szomorú fenyő, Douglas fenyő, vörösfenyő, vörösfenyő és fehér cserfa, akácfa, fehér juhar, berkenye és bodzafa csemetéket ajánl.

Gutsverwaltung **BOROWNA**
posta: BOCHIA, Galiczia.
Árjegyzék kívánatra ingyen.

Díjjal kintfentett 'Westfalia'-Separator

A legújabb, legkorszerűbb és legkorszerűbb szétválasztó gép. A gép egy egyszerű és könnyű szerkezetű, de nagyon hatékony szétválasztó gép. A gép egy egyszerű és könnyű szerkezetű, de nagyon hatékony szétválasztó gép.

ANTON TOMS
WIEN OBER-ST. VEIT, XI/7, Eisenloslegasse 3.
Gépdaráló, borászati és tejgazdasági gépek és eszközök.

SACK RUDOLF egyéjdi képviselője Magyarországon

PROPPER SAMU

Budapest, Váci-körút 52. szám.

Előre bocsátva, hogy Sack Rudolf világhírű gyártmányai eredeti minőségben csak nálam kaphatók:

Ajánlom közkedveltségű **egyvetemes és többvetemes székesszen** kiválti sőt és **ombos** talajra egyaránt kitűnően alkalmas **szorba- és sodrona szék-gépeimet**

**szecsakavágó-,
répavágó gépeimet.**

Kézi, járgány- és gőzhajtásra

Járgányaimat,

a jelenkor legjobbjait

takarmányparoló

készülékemet s minden egyéb gazdasági gépet és eszközt.

Mindenről kimerítő árjegyzék és kizárólagos felvilágosztatások.

A méltóságos Báró Vécsey József ur többszörösen kitüntetett s legutóbb a Szegedi orsz. gazd. kiállításon díjat nyert Csegéldi gulyájából

eladó

**17 darab 2 éves és
14 darab 3 éves**

tenyész-igazolánnnyal bíró

magyar faju bika.

Az eladás február hó 11-én déltől 9 óraker kezdetik, az előjegyzés addig is elfogadtatik.

Az árak szabottak és pedig a 2 éveseknél 400—600 koronát, a 3 éveseknél 600—800 koronát. — Két vagy több vevő kívánságára a többek által előjegyzett állatokra árvérés kérhető.

Bővebb értesítést nyújt és eladást eszközöl

Csegéldön (u. p. Jánk)

210

Sz. Tréger Albert
urad. intéző.

Eladó birtok.

Orgovány pusztában, **Izsák** (pestmegyei) községtől és vasúti állomástól félóránnyira, mintegy 105 katasztrális holdas, **első osztályú szántóföldből álló, czukorrépat termő birtok** tanyaépülettel, akár egészben, akár parcellázva 5—10 holdas részletekben 63,000 koronáért, a lehető legkedvezőbb fizetési feltételek mellett eladó. Venni szándékozók forduljanak a tulajdonos

Halasi Gazdasági Bank Részv.-társasághoz,

hol közelebbi részletek megtudhatók.

190

Kalmár Vilmos

Budapest,

VI. kerület, Teréz-körút 3. szám.

a csehországi Thomas-művek magyarországi vezér-képviselője ajánl:

Thomasfoszfátlisztet (Thomaslak),
„Martellin” dohánytrágyát, Kainitot.

— A műtrágyák beltartalmáért szavatolok. —

Legujabb szerkezetű kitűnő trágyaszóró gépek a legolcsóbb áron.

— Pontos és lelkiismeretes kiszolgálás. —

1061/II.1. szám.

Hirdetmény.

Egy éves méncsikók vásárlása.

Felhívom mindazon tenyésztőket, kiknek birtokában legalább is 4 jó származású, erős csontu, szabályos testalkatú, saját nevelésű egyves méncsikó van s azokat az államnak eladni kívánják, hogy ebből szándékoztak, a helynek és utolsó postájának, a hol a csikók állanak, valamint a csikók származásának, magasságának, színének és árának pontos megjelölésével a m. kir. földmívelésügyi miniszteriumhoz benyújtandó s 1 koronás bélyeggel ellátott írásbeli nyilatkozatban, legkésőbb

1900. évi február hó 1-ig

bejelenteni sziveskedjenek, mivel az ezen határidőn túl érkező bejelentések figyelembe vételni nem fognak.

Budapest, 1900. évi január hó 6-án.

M. kir. földmívelésügyi
miniszter.

170

KAINIT

nagyban és kicsinyben.

Megrendelhető az Országos Magyar Gazdasági Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, Köztelek).

Á r a k :

nagyban wagon-rakományonként az Leopoldshall-Stassfurt, ömlesztett állapotban 106 ftt, zsákban szállítva 130 ftt. A vasúti szállítási költség a különböző távolságu rendeltetési állomások szerint 130—140 ftt között váltakozik.

Kicsinyben mm.-ként zsákkal együtt budapesti raktárunkból egy-sületli tagok részére 2 ftt 80 kr., nem tagoknak 3 ftt.

A megrendeléssel egyidejűleg a kaitit árárt egybesüetett pénztárához beküldeni kérjük, a szállítási költségek a küldemény átvételénél fizetendők.

GANZ és TÁRSA üzemeltető és gépgyár r.-társ. Budapest.

Petroleummal és adómentes benzinnel hajtott motorok gazdaság céljaira
(BÁNKI és CSÓNKA szab. rendszere).

Mechwart-féle gőzekék és petroleumekék.

Hengerszékék, kőjáratok és teljes malomberendezések.

Turbínák. — Villamos világítási és erőátviteli berendezések. —

Részletes árjegyzékelnet kívánatra megküldjük.

KÜHNE E.

Alakult 1858.

gazdasági gépgyára
MOSONBAN.

Alakult 1858.

A beálló téli időnyre ajánlja legjobb rendszerű és legőzöndőbb kivitelű:
Szecskaavágót, répavágót, daráló gépeit,
eredeti
angol „Rapid” darálókat
elsőhajtásra,
kukorica-morzsolót, takarmányfüllesztőt.

teljes takarmánykamra berendezések tervezésére és eszközzésére.
FŐRAKTÁR: Budapest, VI., Váci-körút 57/a.
Részletes árjegyzékek rendelkezésre állanak.

Móczár Andor

kunfélegyházi szőlő-nagybirtokos immunis vesszőiskolája 500 fajban teremt gyökeres szőlővesszőre megrendeléseket elfogad.

Árjegyzékkel bérmentve szolgál.

Ára franco csomagolás, bécsi indóházától szállítva:
taritány ca 25 kiló, kilónként 40 kr., taritány ca 50 kiló, kilónként 35 kr., postán ingyen csomagolás és bérmentés ca 4 kiló, 4 kiló 1 phéhszalencsében 2 fnt 50 kr., 4 kiló 4 phéhszalencsében 2 ft.

Kanocsukkal vegyítve kilónként 10 krral több.

Vízmentes bérmentés eszközöknek.

Just E. A. és Társa
BÉCS XII/2.

Perczentes tisztí állást keresek,

115
garanciális kezeléssel, körülbelül 2000 holdig terjedő birtokom, olyformán, hogy a birtok rendes és bérhozamát biztosítom az általam feltehető helyezett csempe megfelelő kárpóttal és a biztosított összegben felül ezért eredményül bizonyos százalékos képezi az én fizetett jutalmomat. Akadémiai Központú 14 évig gyakorlati bíró ref. vall. családosi intézetbizt. Czím a Kiadóhivatalban „M. S.” jegy alatt

VITULOSAL

(törvényileg védve)
(Dr. Weissenberg H.)
Egyedüli, biztos övezet
a fertőző borjuvértás ellen

(Borjuvérsz.)
Mindig biztos hatású, egyszerű alkalmazás!
Eltávolítás, fertőtlenítés stb. szakszégein.

Számos elismerő nyilatkozat.
Egyedüli készítője:
Menge B. vegyész Tichau O.-S.
Ismeretű füzetek ingyen és bérmentve.
Magyarországi vesztéköpviselő: 59
Kalmár Vilmos,
Budapest, VI., Teréz-körút 3.

SZIVATTYUK MÉRLEGEK,

minden nemű, házi, nyírváros, mezőgazdasági és iparcélokra.
BOWER-BARFF féle szabaddalmazott inoxydálás módosított inoxydált szivattyúk rozsdá ellen védve.

legújabb javított rendszerű üzemes, szemes és hídmentesek kábel és vasból, keresztelvény, kölkökdeli, gyári, mezőgazdasági és ipari célokra. Emberrőltek, mérlegok házi használatra, harszámérlegok. Commandi-üzemű szivattyú- és mérleggyártásra.

W. GARVENS, Wien, I., Wallzechgasse 14. m.
ingyen és bérmentve. Schwarzenberggátcsane 6.

GŐZEKÉKET, GŐZ-UTIHENGEREKET

és

GŐZ-UTIMOZDONYOKAT

a legköltelesebb szerkezettel és legolcsóbb árak mellett szállít

JOHN FOWLER & Co.

Telefon 42—50. **BUDAPEST—KELENFÖLD** a vasúti emlektábla szerint

Iroda, raktár, javítóműhely.

Közlekedés vasuton és villamos vasuton.

MÁS ÉRTELMEZÉS NEM LEHET, MERT A GŐZ-UTIHENGEREK ÉS A GŐZ-UTIMOZDONYOK

Az 1899. évi szegedi mezőgazdasági kiállításon „ujj és figyelemre méltó” jelzővel kitüntetve.

Szab. kéttengelyű „Boni” eketaliga.

!! Legújabb szerkezet!!

Tartós, szilárd, nem kopik, nem dől, domboldalon nem farol, az ekét egyenletesen vezeti, kenése folytonos és gazdaságos, kevés vonerőt igényel.

Pillanattal állítható!

Megrendelhető:

Nyirbátorban: Mandel Eduárd és társainál.

Budapesten: A Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél

(Alkalmasság-utca 31. szam)

Bácher és Melichar czégnél (VI. Nagymező-utca 68.)

HIRDETÉSEK

felvetetnek a kiadódóvartalban
BUDAPEST,
1161-ut 28-41K szám.

szegedi Zsákok.

Gabonaszákokat
nyers és vízmentesen telített
ponyvákat,
KÖTÉLNEMŰEKET,
az elismert legjobb minőségben szállít a
Magyar Vitorlavászon- és
Kendergyár

Salsmann és Társa.
Központi megrendelő iroda:
Budapest,
V., Nádor-utca
20. sz.

Lucernát, lóherét, fűmagvakat

minden célra és minden egyéb gazdasági célra.

Vetőmagot

a legújanszabóbb áron és garantált jó minőségben.

Mindenkor a legmagasabb napi áron, készpénzfizetés mellett vásárolók lóherét, lucernát és egyéb magvakat és kérék miniatúrt szíves ajánlatokat.

KRAMER LIPÓT,

Telefon.

AJÁNLÓK:

Kocsikenőcsöt, Petroleumot,
Zsákokat, takaró- és szekerponyvákat, kárpát-
rányfestékeket, fedőlakot,

MŰTRÁGYÁT

Olasz szaponárlást tisztító vastag gyökerekből állóval.

GÉPOLAJAT,

u. m. valódí tisztító olvajajajaj, elsőrendű savtalanított repceolajaj, stb.

Szalonnát

Fertőtlenítő szereket,

u. m. karbolax, karbolpor, creolin, zöldgázlejt stb. Ritigálicz karbololeumot, keserűsöt csudásót stb.

BUDAPESTEN,

V. ker., Akadémia-utca 10. sz.

Telefon.

Arjegysekkel és részletes külön ajánlatokkal kívánatra szolgálók.

MALOM.

berendezéseket teljesen, úgy egyes malomgépeket, valamint

gépöntvényeket

gazdasági gépműhelyek részére gyárt és szállít:

Wörner J. és Társa

malomépítő
képzára és
vasöntődéje

Budapesten, Külső váci-ut 54—56. sz.

